

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Nikol Pražáková

I Mun-jölova topoi

Yi Mun-yö'l's topoi

Praha 2013

Vedoucí práce: Doc. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 5. srpna 2013.

.....

Jméno a příjmení

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Miriam Löwensteinové, Ph. D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Klíčová slova:

I Mun-jöl, moderní korejská literatura, topoi, Siin, Saramüi adül, Hwangdžerül ühajö

Keywords:

Yi Mun-yöl, modern Korean literature, topoi, Siin, Saramüi adül, Hwangjerül wihayö

Abstrakt:

Předmětem bakalářské práce „I Mun-jölova topoi“ je analýza tvorby poválečného korejského prozaika I Mun-jöla, který je jedním z průkopníků korejské moderní literatury. První část se věnuje jeho životu, tvorbě a tématům, která se objevují a opakují v jeho dílech, s přihlédnutím k možnému spojení autorovy tvorby s vlastními životními peripetemi.

Druhá, objemnější část práce, se zabývá literárními rozbory tří z jeho děl, *Siin*, *Hwangdžerül ühajö* a *Saramüi adül*. Tyto analýzy sledují klasické narativní kategorie času, prostoru a zařazení do historie a neopomínají autorovu intenci.

Práce obsahuje i překlad dvou vybraných částí novely *Auwaüi mannam*, který má umožnit lepší náhled do osoby autora i jeho tvorby.

Abstract:

The aim of the thesis is mainly to introduce the life and work of the foremost post-war novelist Yi Mun-yöl, who had a significant influence on Korean modern literature. Firstly, the thesis describes author's life and bibliography as well as themes and topics which are often repeated throughout many of his books. There is also a note on a possible link between author's harsh life and it's effects on his work.

Secondly, three of his books are analyzed - *Siin*, *Hwangjerül wihayö* and *Saramüi adül*. Historical context, categories of time and space and author's intentions are amongst the key terms of observation.

The present work includes translation of a part from the novella *Auwaüi mannam*, which is included for the better understanding of author's personality and work.

Obsah

- 1 Úvod

- 2 I Mun-jöl
 - 2.1 Portrét autora
 - 2.2 Tvorba
 - 2.3 Zařazení, témata a postavy

- 3 Básník
 - 3.1 Básník a básník Kim Sakkat
 - 3.2 Výstavba románu
 - 3.3 Historický rámec, čas a prostor
 - 3.4 Postavy
 - 3.5 Vrstvy textu

- 4 Ať žije císař
 - 4.1 Výstavba románu
 - 4.2 Historický rámec, čas a prostor
 - 4.3 Postavy
 - 4.4 Vrstvy textu

- 5 Syn člověka
 - 5.1 Výstavba románu
 - 5.2 Historický rámec, čas a prostor

- 5.3 Postavy
- 5.4 Vrstvy textu

- 6 Závěr

- 7 Seznam použité literatury

- 8 Seznam zkratek

- 9 Příloha: ukázkový literární překlad

1 Úvod

Cílem této práce je představit osobnost I Mun-jöla, významného korejského prozaika současnosti, a nejvýraznější témata a motivy, prolínající celou jeho tvorbou. Aktuálnost tohoto tématu spočívá v celosvětově přibývajících překladech korejské literatury, která v západních zemích dosud stála ve stínu ostatních asijských literatur, a autorově popularitě i mimo Korejskou republiku, přestože čtenářů v jeho rodné zemi ubývá. I Mun-jöl patří mezi osobnosti aspirující na celosvětově významná literární ocenění a není nadnesené tvrdit, že je zároveň i jedním z nejreprezentativnějších korejských spisovatelů současnosti.

Z důvodu literárního zaměření této práce je mým hlavním pramenem krásná literatura v korejském jazyce a zároveň i překladová literatura převážně v jazyce anglickém. Vzhledem k nedostatku pramenů práce zahrnuje velký počet elektronických zdrojů.

Práci jsem rozdělila do dvou částí. První je věnovaná autorovu životu a základním událostem jeho mládí, na kterých stojí jeho díla. Na to navazuje krátký výčet jeho děl, rysy tvorby a nejvýraznější témata jeho prací. V této souvislosti bych ráda zmínila, že shrnout široký záběr autora s tak rozmanitými tématy a žánry jako je I Mun-jöl a s omezenou dostupnou literaturou je téměř nemožné, proto představím alespoň ten výsek jeho tvorby, který jsem měla možnost podrobněji nastudovat.

Druhá část je analytická. Podrobně se věnuji třem z jeho děl, románům *Siin*, *Hwangdžerül ühajö* a *Saramüi adül*. Na základě rozboru času, prostoru, spojitostí s dějinami či autorovou vlastní realitou a postav představuji základní linii děl, ke kterým se běžný čtenář dostane jen prostřednictvím anglického překladu. Sleduji propojení autora a jeho literatury, jeho interakci s čtenářem a způsob výstavby děje.

Práce obsahuje přílohu, překlad úryvků jedné z autorových novel, *Auwaüi mannam*, která má pomoci lepšímu porozumění této práci a zároveň i osobnosti autora. Tuto novelu jsem vybrala z důvodu značně výrazných autobiografických prvků.

Seznam literatury řadím do dvou oddílů - prameny v korejském jazyce a sekundární literatura.

Názvy děl v češtině jsou psány kurzívou. Při prvním výskytu významného díla je v závorce uveden jeho korejský název, česká vědecká transkripce a datum vydání, které už při dalším výskytu díla neopakují. Pro přepis korejských jmen a názvů používám českou vědeckou transkripci a v případě angličtiny romanizaci McCune-Reischauer. Při přepisu

jmen se držím obecně používaného pořadí příjmení, vlastní jméno, přičemž korejské jméno dělím pomlčkou mezi slabikami. Zdroje citací, prameny a odkazy jsou uvedeny v poznámkovém aparátu na konci stránky.

2 I Mun-jöl

2.1 Portrét autora

I Mun-jöl (이문열,李文烈, nar. 18. 5. 1948) je uznávaný jihokorejský spisovatel. Do dnešní doby vydal přes dvacet mnohdy i několikavazkových románů, více než padesát povídek a novel a několik sbírek esejů.¹ Jeho díla byla přeložena do bezmála patnácti jazyků ve dvaceti zemích, patří k nejvíce překládaným korejským autorům.² V očích západního světa je také více než desetiletí považován za nejlepšího současného žijícího romanopisce Korejské republiky.

I Mun-jölův raný život i tvorbu výrazně ovlivnil útěk otce do KLR, s tím spojené perzekuce rodiny zanechané na jihu poloostrova a neustálý dohled nového autoritářského režimu KR, který je vnímal jako nespolehlivý.³ Kvůli tomu se jeho rodina pod nátlakem neustále stěhovala, jeho studium bylo přerušované a nesplňoval požadavky pro nástup do vysněného povolání. Tímto prizmatem je – aspoň podle mého názoru – třeba vnímat díla jeho prvních dvou desetiletí, přestože on sám se spojování vlastních životních peripetií a románových zápletek brání.⁴

Nyní je I Mun-jöl sice ceněnou osobou korejské literatury, ale počet jeho domácích čtenářů znatelně klesl. Dokonce byl několikrát nařknut z plagiátorství a jeho díla jsou terčem politických aktivistů. Díky své vlastní, unikátní filosofii, kterou si vytvořil jako reakci na útěk jeho otce⁵ a zkušenosti z těžkého života, otevření tabuizovaných témat a

¹ <http://ko.wikipedia.org/wiki/%EC%9D%B4%EB%AC%B8%EC%97%B4>.

² Chung, Ah-young: *Can literature be next ,hallyu‘ hit?*, *Korean Writers: The Novelists*, str. 267-268, Choi, Hye-in: *Korean Books Make Headway Abroad*.

³ Jak se k tomu sám vyjádřil v rozhovoru pro The Korea Times: „Nikdy jsme se neusadili a žili jsme v neustávající úzkosti, jsem si jistý, že to mělo nějaký celkový dopad na mou psychiku.“ Výrazně ho také ovlivnila úcta k rodinným tradicím a historii rodu, která je spojená s jeho rodištěm, jehož hledání je dalším námětem mnoha jeho děl, ať už hlavním nebo skrytým. Lee, Hyo-won: *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction*, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*.

⁴ V této práci vycházím z předpokladu autobiografičnosti některých postav, rysů či románových zápletek, resp. spojitosti témat s otcovým útekem a vlastní perzekucí, jako je hledání vlastní identity a otázka dědičného hříchu.

⁵ Tato filozofie se vyznačuje především odmítáním politických extrémů (pravice, levice i anarchismu, přestože anarchistou v určitém období svého života byl), kritizuje násilí a nesmyslnost ideologických konfliktů a vyžaduje úplnou svobodu, ať už jde o duševní či politickou. Zároveň je také nevěřící ve smyslu náboženské církve, ale uznává hodnoty konfucianismu. Jung, Hong-su: *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol*, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*.

neustálé provokaci si také „vysloužil“ velký zástup lidí, kteří stojí už z principu proti každému jeho nově vydanému dílu.⁶ Jeho publikum je a zůstane spíše intelektuální.

Upadající počet jeho čtenářů v samotné Koreji má svou hlavní příčinu nejspíše ve změnách v hodnotách dnešních Korejců, v konzumu, módních trendech a dnešní moderní době internetu a internetových románů, zatímco autor stále věří ve staromódní hodnotu umění prezentovanou klasickým stylem. Moderní doba se podle něj neshoduje s hodnotami, které jeho díla představují. Jeho vlastními slovy: „V dnešní době chtějí lidé slyšet, že jsou sexy místo toho, že jsou krásní. Nelpím na minulosti, jen doufám, že přijde čas, kdy se znovu zaměří na kvalitu umění.“⁷

⁶ Kwon, Seong-woo: *Rediscovering Korea's Literary Giant: Novelist Yi Mun-yol*.

⁷ Lee, Hyo-won: *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction*, Kwon, Seong-woo (2011). *Rediscovering Korea's Literary Giant: Novelist Yi Mun-yol*.

2.2 Tvorba

Začal vyučovat a psát do novin po návratu z armády v roce 1976. V roce 1977 vyhrál místní cenu novin Tägu mäil sinmun povídkou *Znáte Nazaré?* (Nadžarerül asimnikka?, 나자레를 아십니까, 1977) a jeho další dílo, novela *Píseň pod pohraniční pevností* (Sähagok, 새하곡 (塞下曲), 1979), kterou již oficiálně debutoval, vycházelo na pokračování novinách Tonga ilbo v roce 1979. Ve stejném roce vydal i svůj první román *Syn člověka* (Saramüi adül, 사람의 아들, 1979), který vyhrál prestižní Cenu moderního spisovatele. V období svého debutu a v průběhu 80. let patřil k nejčtenějším korejským autorům.⁸

Mezi jeho nejvýznamnější a často překládaná díla mimo jiné patří *Zima toho roku* (Kühä kjöul, 그해 겨울, 1980), *Portrét mládí* (Čölmün narüi čchosang, 젊은날의 초상, 1981), *Ať žije císař!* (Hwangdžerül ühajö, 황제를 위하여, 1982), *Zlatý ptáček* (Kümsidžo, 금시조, 1983), *Doba hrdinů* (Jöngung sidä, 영웅시대, 1984), *Náš pokřivený hrdina* (Uridürüi ilgürödžin jöngung, 우리들의 일그러진 영웅, 1984), *Hranice* (Pjöngjöng, 변경(邊境), 1989) a *Básník* (Siin, 시인, 1991).⁹ Jako novější díla lze jmenovat dvojdílný román *Nesmrtelnost* (Pulmjöng, 불명, 2010) či román *Litevka* (Litchuania jöin, 리투아니아 여인, 2011).¹⁰ V povědomí Korejců je zapsán mimo jiné i díly *Samgukči* a *Suhodži*, rozsáhlými komentáři k historickým knihám.¹¹

Na Západě ho zviditelnilo uveřejnění jedné z jeho povídek, *Ostrov anonymity* (Ingmjöngüi söm, 익명의 섬, 1982), v novinách *The New Yorker* (ze 12. září 2011), americkém týdeníku. Těchto novin se prodá až jeden a půl miliónu výtisků týdně a zahraniční autor se v nich objeví průměrně pouze jednou ročně. Vedle básníka Ko Una je I Mun-jöl jediný Korejec, kterému se takovému úspěchu podařilo dosáhnout.¹²

Podle jeho scénáře, založeném na povídce *Lov na lišku* (여우사냥, Jöu sanjang, 1995), vytvořil režisér Jun Ho-džin muzikál *Poslední královna* k stému smrti královn

⁸ Lee, Hyo-won: *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction*, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*.

⁹ <http://ko.wikipedia.org/wiki/%EC%9D%B4%EB%AC%B8%EC%97%B4>.

¹⁰ Kang, Yu-jung: *Immortality: Remembering a Revolutionary*, Han, Minhwa: *Spotlight on Martyr Ahn Jung-geun*, Park, Sungchang: *Lithuanian Woman: Art and the Nomadic Life*, Noh, Hyun-gi: *Lithuanian Woman*.

¹¹ <http://ko.wikipedia.org/wiki/%EC%9D%B4%EB%AC%B8%EC%97%B4>.

¹² Chung, Ah-young: *Can literature be next ,hallyu‘ hit?*, Lee, Claire: *Author Yi Mun-yol's novella featured in The New Yorker*.

Mjongsöng.¹³ Scénář vypráví o životě královny Min až do smrti a vykládá její činy v neobvykle pozitivním světle. Muzikál byl tak populární, že si Jun troufl ho předvést roku 1997 i v zahraničí; v New Yorku, Los Angeles, Torontu a Londýně.¹⁴

Několik I Mun-jölových děl bylo i zfilmováno, například *Syn člověka* v roce 1981 a *Náš pokřivený hrdina* v roce 1992.¹⁵ Román *At' žije císař* se v podobě televizního dramatu vysílal na televizní stanici MBC v roce 1989.¹⁶

I Mun-jöl získal řadu významných literárních ocenění; Cenu moderního spisovatele v roce 1979 za román *Syn člověka*, Literární cenu Korejské republiky v roce 1982 za román *At' žije císař*, I Sangovu literární cenu za novelu *Náš pokřivený hrdina*, Literární cenu (spisovatele Kim) Tongina, a Uměleckou cenu Hoam v roce 1999.¹⁷

¹³ Toto výročí bylo v roce 1995.

¹⁴ Muzikál byl dokonce v New Yorku znovu uveden i v následujícím roce. Kwon, Mee-yoo: *Yun takes musical 'Hero' to New York*, Nestruck, J. Kelly: *The Chosun One*, Paluch, V. Smith: *Queen For More Than a Day*.

¹⁵ Zajímavostí je výrazný rozdíl mezi scénářem filmu a knižní předlohou v uzavření děje. Zatímto I Mun-jölova novela *Náš pokřivený hrdina* má smířlivý konec, kdy je onen „pokřivený hrdina“ potrestán, filmové zpracování přijalo režisérův méně optimistický výklad, který má zřejmě nepřímo kritizovat aktuální společenskou situaci, kdy zlo odchází nepotrestáno. Lee, Claire: *Author Yi Mun-yol's novella featured in The New Yorker*, Lee, Sang-yong: *Literary and Cinematic Imagination Rising from the Darkness (1970s - mid 1990s): Korean Cinema and Literature*, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*.

¹⁶ http://ko.wikipedia.org/wiki/%ED%99%A9%EC%A0%9C%EB%A5%BC_%EC%9C%84%ED%95%98%EC%97%AC.

¹⁷ <http://ko.wikipedia.org/wiki/%EC%9D%B4%EB%AC%B8%EC%97%B4>, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*.

2.2 Zařazení, témata a postavy

I Mun-jöl je výborný vypravěč s vytříbeným a osobitým literárním stylem. Korejskými kritiky je označován jako spisovatel s precizní a solidní strukturou věty. Dlouhým tréninkem získaný soudržný styl umožňuje, že přestože věty jsou zdlouhavé, neztrácí spád a přestože obsah citlivý, nesklouzává k lacinosti a stále udržuje racionalitu.¹⁸

Ve svých dílech netrestá a nepoučuje o kategoriích dobra a zla, didaktická složka mu zcela chybí. Maximálně v náznamech čtenáře vede, aby dospěl k vlastnímu názoru. Korejskou literární kritikou je považován za vypravěče humánního a soucitného, obhajujícího ty, „kdo sešli z cesty“.¹⁹ Přesto není žádný pacifista a ve výrazech není mírný, některými náměty až šokuje.²⁰ Jako autor nese prvky romantismu, anarchismu, existencialismu i nihilismu, ale nedá se přesně charakterizovat v mezích jednoho konkrétního směru.²¹

Mnoho z jeho děl se odehrává v rámci metody, kterou literární kritik Čong Hong-su ne náhodou nazývá „konceptem předurčenosti“.²² Autor píše s tím, že má o tématu určitý názor a jeho díla jsou blíže sofistickované rétorice určené k obhajobě vlastního pevného přesvědčení spíš, než náhledem do reality.²³ Plně při výstavbě děje též využívá možností času a anachronismus, který v dílech vytváří, je úmyslný.²⁴

Jeho tvorba je několikavrstevná, různorodá a nápaditá.²⁵ Šířkou žánrů, stylů a rozlišnou strukturou a výstavbou děl je téměř nemožné ho zařadit.²⁶ Velkou část jeho díla tvoří historické romány a biografie, ať už fiktivní či historické osobnosti. Inspirací mu jsou staré čínské kroniky, jejichž styl napodobuje. Méně vzdělaného čtenáře mate citáty ať už z čínských klasiků nebo jím napsaných kronik, které představuje jako skutečně existující, smyšlenými událostmi a pseudohistorickými postavami, které se pohybují ve stejné rovině

¹⁸ An, Nam-jön: *I Mun-jöre tähan ihäwa punsök*, str. 188.

¹⁹ Jung, Hong-su: *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol*, Finch, Michael, Dygulska, Kinga: *In Pursuit of True Freedom*, Korean Writers: The Novelists, str. 267-268.

²⁰ Löwensteinová, Miriam: *Dějiny moderní korejské literatury*, str. 94.

²¹ An, Nam-jön: *I Mun-jöre tähan ihäwa punsök*, str. 188.

²² Jung, Hong-su: *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol*.

²³ Viditelné je to například v novele *Ostrov anonymity*, která obhazuje tezi, že anonymita spojená s morální degradací není jen záležitostí města, ale i malé vesničky, kde jsou si zdánlivě všichni blízcí. Jung, Hong-su: *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol*.

²⁴ Jak vidíme na příklad u díla *Ať žije císař*.

²⁵ Za jednu z I Mun-jölových specialit se dá považovat využití homofonních slabik například ve jménech, které naznačují povahu postavy a které lze rozlišit pouze v podobě psané čínskými znaky. Příkladem je hlavní postava Kkächchöla z povídky *Ostrov anonymity*, kde například první slabika jména (kkä) odkazuje na invazní rostlinu (a mimo jiné i na sezam, rozbít nebo vzbudit), která odpovídá charakteru postavy. In: *Korean Writers: The Novelists*, str. 245, Leyshon, Cressida: *This Week in Fiction: Yi Mun-yol*.

²⁶ Lee, Hyo-won: *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction*.

jako historicky doložené osobnosti. Tato skutečnost může nejen západnímu čtenáři, ale i samotnému Korejci způsobit mnoho nesnází při výkladu díla.

I Mun-jöl ve své tvorbě jak využívá širokého humanitního záběru a může se pochlubit rozličným záběrem témat.²⁷ Výrazná je jeho akademičnost, objevující se rysy učenosti a intelektualismu a přesvědčivost, kterou vyvolávají nejen již zmíněné citáty z různých děl, ale také rozsáhlá znalost tématu díla, jehož studiu údajně věnuje více času než samotnému psaní. Je znalcem východních klasiků. Lze ho tedy nazvat encyklopedistou.²⁸

Témata jeho děl jsou opravdu rozmanitá - od náboženství, ideologie, umění nebo i paleontologie, přes běžný život dělníka až k životu v armádě, sirotčinci, škole či vězení. Staví proti sobě mladé a staré, ženy a muže, bohaté a chudé, úspěšné a neúspěšné.²⁹ Rád si vybírá témata neotřelá, ještě neotevřená, často i tabuizovaná, nebo se snaží o rozdílný výklad populárního literárního motivu, než je obecně přijímaný.³⁰ Generalizace je velmi obtížná, proto se pokusím alespoň o stručný nástin jeho nejčastějších motivů.

Tematicky se bezpochyby inspiroval vlastním dětstvím. Opakují se u něj motivy odcizení, rozdělení (které ve svém životě prožil rovnou dvakrát - rozdělení země a rozdělení rodiny), otázka dědičného hříchu i hříchu samotného, viny, víry v širším, metafyzickém smyslu slova, a hledání identity.³¹ Z toho pochopitelně plyne i opakující se motiv ztraceného domova, hledání původu a rodinné i společenské příslušnosti a symbol otce.³² Autor se s odchodem svého otce a otázkou dědičného hříchu vyrovnává celou svou tvorbu a nadále v něm zůstává, stejně jako stigma korejské války v Korejské republice. Korejská válka pro něj, stejně jako pro mnoho dalších autorů, kteří ji pamatují jako děti, nekončí podepsáním příměří a není to jen válečný střet.³³

²⁷ Lee, Hyo-won: *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction.*

²⁸ Jung, Hong-su: *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol.*

²⁹ An, Nam-jön: *I Mun-jöre tähän ihäwa punsök*, str. 186-188.

³⁰ Jako příklad lze uvést odlišný, poupravený nebo rozšířený výklad biografie korejských významných historických nebo legendárních postav jako jsou Hong Kil-dong, An Čung-gün nebo Kim Sakkat. Kang, Yu-jung: *Immortality: Remembering a Revolutionary*, Han, Minhwa: *Spotlight on Martyr Ahn Jung-geun*, Olsen, Leif: *Hybrid Narratives: Contemporary Parodies of Hong Kiltong.*

³¹ Tato témata jsou ústřední pro celou autorovu tvorbu, proto je není těžké objevit v každém z jeho děl. Jako příklady uvádím: témata víry, viny a hříchu v románu *Syn člověka*, viny a dědičného hříchu v románu *Básník*, otázku identity a viny v novelách *Zima toho roku*, *Jeden šťastný den* a *Starý kloboučník*.

³² An, Nam-jön: *I Mun-jöre tähän ihäwa punsök*. Zmíněný symbol otce nebo spíše jeho nepřítomnost jsou výrazné motivy například v díle *Básník* nebo v dvousvazkovém románu *Nesmrtelnost*, které pojednává o životě An Čung-güna, ale celý první svazek je o jeho otci. Autor věnoval mu značnou část románu v domnění, že jím byl An Čung-gün velmi ovlivněn. Kang, Yu-jung: *Immortality: Remembering a Revolutionary*, Han, Minhwa: *Spotlight on Martyr Ahn Jung-geun.*

³³ ?Michaud, Jon: *Yi Mun-yol and Korea's Divisions*, Jung, Yeo-ul: *The Testimony of History and the Healing of Wounds.*

Často také klade otázku, co je to umění, jaký je jeho smysl a role v současné společnosti. Zamýšlí se nad tím, jaký je vztah mezi uměním a mocí, jak moc je svobodné, co dělá z člověka umělce nebo jestli je umění univerzální.³⁴ Toto téma otevírá například *Básník, Zlatý ptáček*³⁵ nebo *Litevka*.³⁶

Podle korejských literárních kritiků je rysem autorovy tvorby také kritika „vhodnosti“ a učenosti.³⁷ Tomu by zčásti odpovídalo dílo *At' žije císař* nebo také krátká novela *Ostrov anonymity*³⁸ o osamělé vesnici v odlehle části hor s jejím tajemným žebrákem, kterého všichni mlčky snášejí, protože nikdo nechce přiznat, že je něco špatně. Zdá se vedlejším tématem povídky *Brzké jaro, pozdní léto*³⁹ nebo novely *Starý kloboučník*.⁴⁰ Neblahému působení ideologií se věnuje v knize *Syn člověka*⁴¹ i v *At' žije císař*. Pro zobrazení sociálních problémů moderní doby využívá alegorických příběhů s utopickými (až antiutopickými) prvky. Jedním z takových je již několikrát zmíněné dílo *At' žije císař* nebo malý svět žáků vesnické školy v novele *Náš pokřivený hrdina*. Dílo *Náš pokřivený hrdina* také otevírá problematiku šikany, zneužití moci a davové psychózy. Podobný motiv lze najít v povídce *Filónovo prase* (Pchillonüi twädži, 필론의 돼지, 1980), kde už kromě uvedeného protagonisty konstatuje, že „jít s davem“ je nejjednodušší a téměř nutné k přežití.

I Mun-jöl klade velký důraz na vnitřní pocity a psychologii svých postav, které se potýkají s výše zmíněnými existenciálními problémy, ztrátou identity, otázkou dědičné viny, která člověku brání v tom být svobodný, a nároky, které na něj klade modernizovaná poválečná společnost.⁴² Častou postavou je osoba vypravěče, průměrného novináře, spisovatele či policisty, ale i ženy, studenta či obchodníka, který je jen prostředníkem mezi čtenářem a příběhem skutečné hlavní postavy. O něm samotném se moc nedozvíme a ani se nezdá být důležitým pro samotný děj. Díky ich-formě a předpokládané autobiografičnosti mnoha jeho děl je běžné splynutí vypravěče či hlavní postavy se samotným autorem.

³⁴ Park, Sungchang: *Lithuanian Woman*.

³⁵ *Journey to Mujin: Anthology of Korean Short Fictions*, str. 137-188.

³⁶ Park, Sungchang: *Lithuanian Woman: Art and the Nomadic Life*, Noh, Hyun-gi: *Lithuanian Woman*.

³⁷ Leyshon, Cressida: *This Week in Fiction: Yi Mun-yol*.

³⁸ Yi, Mun-yol: *An Anonymous Island*.

³⁹ *Modern Korean Short Stories 10: Early Spring, Mid-summer*, str. 156-175.

⁴⁰ Lee, Mun-yeol: *The Old Hatter*.

⁴¹ *Korean Writers: The Novelists*, str. 246.

⁴² Lee, Hyo-won: [Portrait] Yi Mun-yol: *stranger than fiction*, *Korean Writers: The Novelists*, str. 245.

Za nejautobiografičtější román se považuje *Doba hrdinů*, fiktivní biografie I Mun-jölova otce, ve které obhájí ty, kteří propadli komunistické ideologii.⁴³ Zde se objevuje typický motiv korejské poválečné moderní literatury - rozpor mezi „my“ (Korejci na jihu) a „oni“ (Korejci na severu - nepřátelé a přesto bratři) - a hlavní hrdina není přijímán ani jednou stranou. Román byl ve své době tabu a několikrát bylo jeho vydání zakázáno.⁴⁴

Po uveřejnění tohoto díla mu přišel vzkaz od jeho otce, nejspíš schválený represivnímu orgány KLDK. Na to reaguje dalším dílem - krátkou prózou *Setkání s mladším bratrem* (Auwaui mannam, 아우와의 만남, 1994).⁴⁵ Jejím hlavním tématem je rozdělení Koreje, korejských rodin a ztráty obou stran. Autor se opět dočkal reakce ze strany KLDK, dokonce mu bylo nabídnuto setkání s otcem. V létě 1999 na něj však čeká jen zklamání; jeho otec údajně zemřel a osoba, která se vydává za jeho bratra, není schopná prokázat jejich příbuzenský vztah.⁴⁶

I Mun-jölovou nejčastější postavou je poutník/tulák nebo někdo evidentně stojící mimo uzavřenou komunitu. Takovými „cizáky“ jsou například učitelka a žebrák z povídky *Ostrov anonymity*, nový žák Han Pjōng-tchä z novely *Náš pokřivený hrdina*, národní hrdina a na druhou stranu atentátník An Čung-gŭn z díla *Nesmrtelnost*⁴⁷, svým způsobem i císař z díla *Ať žije císař* a mimo jiné i hlavní hrdina románu *Básník*. V klasické korejské literatuře je to mnohdy romantizovaný archetyp, ale I Mun-jöl se ho ujímá realističtěji, z pozice člověka, který si něčím podobným prošel.⁴⁸

⁴³ West, Philip. Sŏ, Ji-moon: *Remembering the "Forgotten War"*, str. 98-99.

⁴⁴ Jung Yeo-ul: *War and Memory* [online] [2012-09-08].

⁴⁵ *I Mun-jöl čungdanpchjōnčōnčip 5*, str. 9-88.

⁴⁶ WEST, Philip, SŌ Ji-moon. *Remembering the "Forgotten War"*, s. 98-99. V příloze práce se nachází úryvek z této prózy, kde proběhnou dvě „setkání“ s jeho bratrem, jejich první, kde je znatelný antagonismus, a poslední, před jejich úplným rozloučením, kdy se odhalí všechny pravdy za - svým způsobem milosrdnou - lží.

⁴⁷ Han, Minhwa: *Spotlight on Martyr Ahn Jung-geun*, Kang, Yu-jung: *Immortality: Remembering a Revolutionary*.

⁴⁸ Leyshon, Cressida: *This Week in Fiction: Yi Mun-yol*.

3 Básník

3.1 Básník a básník Kim Sakkat

Dílo *Básník*⁴⁹ je fiktivní životopis básníka Kima Pjŏng-jŏna (김병연, 金炳淵, 1807-1863), spíše známého pod přezdívkou Kim Sakkat (také Kim Ip nebo Kim Tärip) pro jeho typickou pokrývku hlavy.⁵⁰ Tento zřejmě jediný korejský potulný básník byl původem aristokrat, kterého čekala poměrně stabilně naplánovaná životní dráha. Kvůli zločinu jeho děda⁵¹ mu byl vysoký post ve státní správě, daný jeho narozením, zapovězen a znemožněn i přes všechny snahy a talent. Proto se nakonec rozhodl pro život vyvržence.

Není toho o něm známo mnoho, lépe: o jeho životě panuje velké množství nepodložených legend, které množstvím mnohonásobně převyšují věrohodné. S určitostí lze tvrdit, že jeho rodina s blízkým vztahem k trůnu byla sankcionována na základě zrady jeho děda. Není však dokázáno, že by jemu a jeho blízkým hrozila přímo smrt, jako je to v I Mun-jŏlově díle a i ve velkém množství legend. Je také doložitelné, že ve snaze navrátit svou rodinu na výsluní se účastnil soutěže, ve které básní odsoudil vlastního děda a zaprodal se úspěchu na úkor posvátných konfuciánských vztahů.⁵² S největší pravděpodobností o jejich příbuzenském vztahu věděl už v době, kdy tuto báseň psal.

Také jeho básně byly sebrány až několik desítek let po jeho smrti, některé zlidověly a existují v několika verzích nebo by se dalo polemizovat o jejich autentičnosti. V zásadě je Kim Sakkatovi připisována veškerá poezie v žánru *hansi*, která byla neortodoxní a lehce vulgární, vymykající se tehdejšímu literátskému vkusu a „předpisům“. Naopak, řadu poměrně klasických básní napsal za úplatu a uveřejněny byly pod cizím jménem.⁵³

⁴⁹ I Mun-jŏlův *Básník* poprvé vyšel v Koreji v roce 1991. V tomto příspěvku vycházím z revidovaného vydání z roku 1994 a prvního vydání anglického překladu z roku 1995.

⁵⁰ Sakkat je široký bambusový nebo rákosový klobouk, původně nošený jako ochrana proti dešti či slunci nebo v době truchlení. Samotný básník se pod ním skrýval – byl mu symbolem dobrovolného odchodu ze společnosti, vypořádání se svým dědičným hříchem.

⁵¹ V roce 1811 vypuklo v severních provinciích protistátní povstání vedené Hong Kjŏng-näem a Kim Pjŏng-jŏnův děd, který v oblasti sloužil, se povstalcům nejenže nepostavil, ale nakonec se k nim přidal. Po potlačení povstání byl popraven a stejně tak se podle dobového práva měli vyhladit všichni mužští potomci do třetí generace.

⁵² Úcta vůči přímým předkům je považována za přednější než lojalita vůči panovníkovi.

⁵³ *Básně Kima Klobouka* (2009). Přel. Löwensteinová, Miriam. Praha: DharmaGaia. Více také viz: Tae, Hung Ha (1988). *The Life of A Rainhat Poet*. Seoul: Yonsei University Press; *Kim Ip sijip* (1948). Sŏul: Munwŏnsapchan; *Kim Ip sidžip* (1974). Sŏul: Munje čchulpchan; *Kim Sakkat si* (2005). Sŏul: Čŏngwŏn munhwasa; *Kim Rip sihwa* (1955). Sŏul: Čŏnjŏngsa.

3.2 Výstavba románu

Román tvoří 35 na sebe navazujících kapitol bez názvů, doplněných básněmi, citáty z literátských spisů a legendami. Některé básně jsou autentické a napsal je skutečně Kim Sakkat – další ovšem I Mun-jöl vytvořil v jeho stylu. Podobně je to i s legendami a citovanými kronikami, jak již bylo zmíněno výše.

Autor z pozice vypravěče-třetí osoby v minulém čase komentuje jednání hlavního hrdiny, kterým je z převážné části Kim Pjŏng-jŏn, často spekuluje, jak to mohlo být nebo jak předpokládá, že to bylo.⁵⁴ Do děje vstupuje autor jako vypravěč, často nechává mluvit básníka nebo se odvolává k navenek objektivním pramenům – historickým vyprávěním, literátským textům a podobným dílům, kterými obhájí autenticitu díla. Některé legendy také vyvrací, jako by se snažil o větší uvěřitelnost.⁵⁵ Občas se obrací na vedlejší postavy a vrací se k jejich myšlenkám a charakteru, nejčastěji poté, co příběh již opustily.⁵⁶ Nestane se tak u postavy básníkovy otce; běžné jsou však shrnující pohledy na situaci z pohledu básníkovy matky, staršího bratra, manželky a jednoho ze synů.

Tón vyprávění je nedramatický, autor ale často „odbíhá“ do nitra postavy nebo k popisům přírody. Výrazné nahuštění děje lze pozorovat pouze u situací, spjatých s rodinou a dynamičností nabývá při rozhovorech souvisejících s jeho dědičným hříchem. Stylově se vymyká celá část s lupiči, ke kterým se protagonista načas přidá. Některé momenty jsou navzdory možnostem pro slibný rozvoj děje jen nahozeny a dále nerozvedeny. Nejvýraznější je to v případě Kim Sakkatových pletek s ženami, které v životě skutečného Kim Pjŏng-jŏna hrály údajně velkou roli. I Mun-jŏl hojně využívá analepsy a prolepsy, náhledu do budoucnosti i retrospekci, jakmile se objeví téma hodné rozšíření, například když dojde na kritiku školství, tehdejší společnosti, úředních zkoušek nebo při uvedení do situace vlastní rodiny.⁵⁷ Nechybějí ani skoky v čase o několik let, kdy dostaneme jen velmi stručný úvod do toho, co se s postavou celou dobu dělo. Takto epizodicky pojaté vyprávění může působit útržkovitě a neúplně. Je to však úmyslné, autor v žádném případě nezamýšlel podat úplný obraz, který sluší konvenčnímu historickému

⁵⁴ Toto lze považovat za jeden z typických rysů I Mun-jŏlovy tvorby. Velmi výrazný je i v jeho díle *Ar' žije císař* (viz rozbor ve čtvrté kapitole této práce), kdy se autor-vypravěč pokouší podat co nejobjektivnější přehled událostí, které mají mít historický základ, poskytuje informace i názorově odlišné a polemizuje s textem, který sám píše.

⁵⁵ Například kapitola 18. a 28.

⁵⁶ O bratrovi se dozvíme nejméně, až když zemře. Stejně tak matce se básník snaží porozumět až poté, co se vrátí do rodného domu.

⁵⁷ To lze najít například v kapitolách 9., 10., 12., 31.

románu. Pro rozvoj zápletky využívá vedlejších postav, ty jsou pro něj katalyzátory děje. Nový charakter zavede hlavního hrdinu na úplně jinou cestu, než původně zamýšlel (například hned poté, co Pjŏng-jŏn cítí jisté zadostiučinění, kterým potlačuje vlastní výčitky svědomí po dokončení básně odsuzující jeho děda, se objeví intelektuál Nodžin, který ho donutí váhat nad oprávněností jeho chování).⁵⁸

⁵⁸ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 87-96.

3.3 Historický rámec, prostor a čas

Děj se odehrává v Koreji 19. století. Konkrétně zmiňovaným mezníkem je povstání Hong Kjöng-näa (홍경래, 洪景來, 1771-1812), ke kterému došlo v provincii Pchjôngando za krále Sundžoa (순조, 純祖, vládl 1800-1834). Sporadicky zmiňovaný věk hlavního hrdiny nebo datace nám pomáhají udržovat přehled o přesnější časové následnosti. Vše se odehrává za situace, kdy dlouho vládnoucí dynastie I ztrácí svou moc, korupce mezi úředníky je naprosto běžná věc, časté epidemie, hladomory a přírodní katastrofy oslabují ekonomiku země a obyvatelstvo je nespokojené. Do textu je mimo jiné začleněno několik dobových popisů historických reálií a zvyků, přesto by se dalo uvažovat o jisté univerzálnosti. S historií autor totiž nakládá jen velmi volně, ať už jde o míšení historických postav se smyšlenými nebo citáty z údajných kronik nebo spisů a již zmíněná doba není nijak podrobně charakterizována.

Do tohoto rámce je zasazen básníkův život. Každá z čtyřiatřiceti kapitol předkládá novou událost či etapu. Některé kapitoly mají novelistický, částečně uzavřený charakter. Začíná jeho mládím, vzpomínkami na otce, bratry a muže, který ho vychovával. Mapuje jeho pokusy vrátit rodinu na výsluní, postupnou proměnu jeho poezie a překonávání dědičného hříchu, který nespáchal, ale zároveň ho ani nemůže popřít. Konec života není přesně ohraničený; můžeme si ho jen domyslet. Vyprávění nepokračuje jeho synem – ten pouze přihlíží tomu, jak otec „splývá s přírodou“, a rozhodne se ho nechat jít.

Při analýze času i prostoru si lze všimnout častého opakování. To nastává nejen v případě cyklu ročních období a dne a noci, ale i návratů a odchodů. Kim Sakkat se však nevrací do míst svého dětství. Rozhodne se také nevrátit k životu prostého rolníka. Zato pravidelná návštěva hor v životě I Mun-jölova hrdiny hraje nezastupitelnou roli. V ročních obdobích lze najít symboliku. Zima představuje klid, mír, ale i přípravy (studium, přípravy banditů), na jaře je čas vyrazit na cestu, jednat.

Stejně jako čas je i prostor směsice konkrétního a neurčitého. Přesné údaje o místu děje doplněné popisy přírody nám navozují dojem autentičnosti. Básník se za svůj život pohybuje po celém poloostrově. Na některá místa se vrací (již zmíněné hory), některá navštíví a pak se jim vyhýbá (oblast, kde proběhlo povstání Hong Kjöng-näa). S místy také souvisejí jeho role: v krajině svého dětství byl ještě aristokrat, při skrývání u otcova bývalého sluhu obyčejný venkovský chlapec a pak ho začalo pronásledovat stigma

potomka vlastizrádce. Potomek vlastizrádce má ovšem jiné konotace v místě, kde vyrůstal, a v oblasti, kde povstání vypuklo.⁵⁹

Při pobývání v domech aristokratů je nazýván géniem a sám zapírá svůj původ. V horách a provincii Pchjôngando je opravdovým tulákem. Poté, co se stane básníkem, v různých oblastech vznikají různé legendy, podle toho, v jaké fázi života/poezie je navštívil. Prostor již není důležitý ke konci básníkovy života, kdy s přírodním prostředím splývá. Získává až magickou schopnost vidět věci, které běžný člověk nezaznamená. Naopak mezi lidmi bledne.⁶⁰

Popisů prostředí je využíváno mimo jiné k zdůraznění netečnosti přírody vůči lidskému osudu. Častý je rozpor mezi krásou přírody a nepříjemnými pocity postavy. Ještě ve stáří si Kim Sakkat vybavuje krásu zasněžených plání při útěku ze Söulu, i když mu byly teprve čtyři roky a byl vyděšený ze smrti.⁶¹

⁵⁹ V kapitolách 25. a 26.

⁶⁰ Kapitola 33.

⁶¹ I, Mun-jöl (1994). *Siin*, str. 29-31.

3.4 Postavy

Jak již bylo několikrát zmíněno, ústřední pro celou knihu je postava básníka Kim Sakkata. Vedlejší postavy pouze dokreslují jeho charakter, skrze rozhovory ho stavějí do nejrůznějších situací⁶², které slouží k odhalení jeho názorů a myšlenek. Najdeme několik odbočení od hlavní postavy a nahlédnutí do nitra vedlejších, hlavně v případě jeho nejbližší rodiny.

I Mun-jölv Kim Sakkat není postava jedné role, jako ho popisují legendy – ty ho znají vesměs jen jako provokatéra. Z naivního, ustrašeného dítěte vyrůstá v muže plného snů a ideálů a následně se mění v zahořklého, zklamaného a zároveň zatíženého stínem hříchu jeho předka. Prochází několika fázemi postoje k životu a poezii, než konečně nachází klid. Je pasivní, přemýšlivý a snadno ovlivnitelný. Vnější vzhled není upřesněn, víme jen, že v době svého putování Koreou nosí bílé oblečení, široký klobouk a hůl.

Stejně tak básník není a nebyl vždy „básník“ – jak již bylo zmíněno v souvislosti s prostorem, jeho označení a životní role se v průběhu života mnohokrát mění. Zajímavé je básníkově přiznání – ovšem retrospektivní – že dobu práce na poli, přestože byla projevem naprostého úpadku literáta, shledává nejvíce pokojnou, snad mimo úplný závěr.

Čin děda Pjöng-jöna pronásleduje celý život. Ve chvíli, kdy se proti sobě postaví loajalita vůči panovníkovi a státu a úcta k rodičům a předkům si není jistý, kam by se měl přiklonit. Jeho postoj k dědovu „pochybení“ se průběhem času mění. Zpočátku ho nenávidí tak, že o něm napíše báseň, ve které ho odsuzuje a za kterou se později stydí. Hned nato se jeho názor rapidně, až skoro nesmyslně otočí. Trvá dlouho, než procitne a pochopí jakousi „vyšší pravdu“ o životě, která mu umožňuje splynutí s přírodou.

Básníkově putování překrývající hledání vlastní identity, charakteru poezie a vypořádávání se s domnělým dědičným hříchem by se dalo rozdělit do několika fází.⁶³ Jeho pouť je iniciace, musí dozrát a výsledkem je oprostěný člověk a oprostěná poezie. V první fázi se Pjöng-jön, podněcován matkou, snaží získat zpět slávu své rodiny a tvrdě dře, aby mohl složit úřednické zkoušky a ucházet se o úřad. Úplně odvrhne své předky. Snaží se zalíbit místním úředníkům a skládá básně, o kterých ví, že na ně udělají dojem.

⁶² Jak je tomu například při již zmíněném setkání s No-džinem (I, Mun-jöl (1994): *Siin*, str. 87), kdy je postaven před problematiku porušení posvátných konfuciánských vztahů, s Wön Mjöng-däem (I, Mun-jöl (1994): *Siin*, str. 172), který vidí jeho děda jako hrdinu, nebo se Starým opilcem (I, Mun-jöl (1994): *Siin*, str. 138-155), s nímž diskutuje o účelnosti poezie.

⁶³ Podobný vývoj charakteru hrdiny lze pozorovat v případě hledání identity postavy Min Josöpa v I Mun-jölově díle *Syn člověka* (viz rozbor v páté kapitole této práce). Finální fáze života Min Josöpa ovšem není tak pokojná jako básníkova.

Žije jako příživník a přechází z domu jednoho úředníka do druhého, často pod falešnou identitou, a snaží se vetřít do jejich přízně.

V druhé fázi přijde uvědomění; přijde na to, že systém zkoušek je jen zástěrka pro zkorumpované úředníky a tvrzení, že zkoušky může udělat každý, je jen lež. Nikdo, kdo nemá moc, peníze a vlivné příbuzné se na úřadech podílet nemůže, nehledě na svůj talent. Básník shledává svět nespravedlivým, s pokřivenými hodnotami a plný podvodů a jediné, co může nabídnout tak nadanému člověku, kterého neprávem odsoudil, je útlak a diskriminace. Zjistí, že zradou svého dědy má do vysněných úřadů dveře uzavřené. Jedinou cestou se tedy jeví osamělý život mimo pocty a slávu a poslední, co mu zůstane, je jeho poezie. Stává se básníkem lidu, kritikem těch, z nichž vychází. Dostane se do situace, kdy kritizuje něco, čím chtěl sám být, a tím se snaží ukázat absurditu stavu společnosti.

Ve finální fázi už je pokojný a vyrovnaný. Překoná v sobě dědičný hřích, který nejde smýt vyzdvihnutím ani odvrhnutím příbuzného, přijde na vlastní cestu (ve výrazně taoistickém smyslu). Stane se básníkem přírody, se kterou se mu povede dokonale splynout.

Možnost projekce autora v hlavní postavě je nepopíratelná. Stejně jako rodina básníka přišla i jeho o majetek, pověst a byly jí odepřeny výsady vrstvy, do které náležela.

Kromě matky (viz níže) nejsou ženské charaktery ve vývoji básníkovy charakteru vůbec podstatné. Pletky s vesnickými dívkami a kisäng nezasahují do děje, téma samotné se řeší jen v jediné kapitole⁶⁴ a kromě několika dalších zmínek se znovu neobjevuje. Autor toto období básníkovy života, kdy se obklopuje ženami z nízkých vrstev, vidí jako kompenzaci za mládí ztracené při hledání cesty, jak navrátit rodině postavení. Manželství bylo také jedním z kroků, které tomu měly napomoci. Jeho žena je sice z jangbanské rodiny, ale tak dlouho mimo výsluní, že už má jen obyčejné ideály rolnické dívky. Je proti mužovu studiu a odchodu, ale ničemu z toho není schopná zabránit.⁶⁵

Role matky nabývá na důležitosti v jeho pozdějším věku. Matka představuje klasicky vychovanou aristokratku, která si pád rodiny klade za vinu a snaží se ji postavit zpátky na nohy. Navzdory svému dřívějšímu postavení je nucena vydělávat peníze vlastníma rukama, později dokonce obdělávat pole, ale nikdy se práce neštítí ani si nestěžuje, dokud je před ní perspektiva návratu rodiny na výsluní.⁶⁶ V Pjõng-jõnovi vidí jediné východisko a dělá vše pro to, aby mu poskytla možnost studovat, i když to znamená

⁶⁴ I, Mun-jõl (1994): *Siin*, str. 75-77.

⁶⁵ I, Mun-jõl (1994): *Siin*, str. 106-108.

⁶⁶ Vzhledem k tvrdému životu autorovy matky, která zůstala sama na výchovu tří dětí v zemi, která byla vůči její rodině nepřátelská, je možné najít další spojitost mezi charakterem básníka a I Mun-jõlem. Nepochybně se dá uvažovat i o její projekci ve vzdělání samotného autora v touze získat lepší sociální postavení.

pracovat ještě víc. Oproti Pjŏng-jŏnově manželce je plná hořkosti z pádu své rodiny, jak to vyjádří v dopise, který synovi zanechá před návratem do domu svých rodičů.⁶⁷

Na druhou stranu otec je fyzicky přítomen pouze v básníkově raném mládí, jeho role je však podstatná pro celý jeho další život.⁶⁸ Básník svého pravého otce ve vzpomínkách vidí jako člověka zásadového a chladného. Kvůli jeho brzkému odchodu s ním moc času nestráví a otcovo chování je v knize komentováno minimálně. Zdá se však, že není schopný zajistit rodinu a k práci ani zastání rodiny se nemá, dokud není příliš pozdě. Jeho důležitost je ukázána ve chvíli, kdy básníkovi jako malému chlapci přijde, jako by odlétal – což je předzvěstí jeho brzké smrti.⁶⁹

Po dobu dvou let mu otce zčásti nahrazuje Kim Sŏng-su, původně otrok z jejich domu, který hrdinu a jeho bratra zachránil před smrtí. Přestože vůči oběma bratrům nemá žádné povinnosti a má možnost je za odměnu udat, prokáže věrnost a oddanost rodině a neobráť se k nim zády jako všichni ostatní. Ačkoli mezi dětmi z vysoké vrstvy a jím, jednoduchým a hrubým člověkem upoutaným k půdě, panují neshody vzhledem k odlišnému vidění světa⁷⁰, oba bratři na něj vzpomínají v dobrém.

Pjŏng-jŏnův starší bratr, Pjŏng-ha, je další důležitou postavou románu. Ten prochází proměnou za stejných okolností jako básník. Stejně jako on je dítětem z aristokratické rodiny a navíc nejstarší syn, měl mít jistoty a komfort, který jejich vrstvě náležel, nehledě na to, že zřejmě nebyl tolik nadaný jako mladší bratr. Oproti němu byl nucen se se změnou postavení vypořádat rychle a definitivně, protože byl starší a cítil potřebu podpořit matku.⁷¹ Zatímco Pjŏng-jŏn dal veškerý vztek a nenávisť do snahy o navrácení postavení rodině, Pjŏng-ha je obrátil proti sobě. Neměl ambice, jak naznačuje už to, že se oženil mimo svou společenskou třídu s dcerou slepce.⁷² Přestože klesl hluboko až k opilému karbaníkovi z tržnice a byl jasným opakem svého bratra-vzdělance, byl mu oporou a měl pro něj pochopení. Jako jediný byl schopen porozumět tomu, co zapříčinilo, že bratr napsal posměšnou báseň na jejich děda, a jako jediný z rodiny o tom ví.⁷³ Básník

⁶⁷ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 66, I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 131-132.

⁶⁸ Lze si všimnout jisté podobnosti s životem autora, kde se též otec fyzicky nepohybuje, ale přetrvává v něm.

⁶⁹ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 50.

⁷⁰ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 33-35.

⁷¹ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 63-64. Básníkovy studijní výsledky jsou přičítány času, který mu byl dopřán vzhledem k tomu, že se o vše starala jeho matka a později bratr. Tato skutečnost je také nápadně podobná situaci v autorově rodině, kdy jako nejmladší nemusel pracovat tolik jako jeho starší sourozenci, a měl možnost studovat.

⁷² I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 130-132.

⁷³ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 100.

vyjadřuje smutek nad tím, že si někdo jeho bratra dokáže vybavit jen jako opilce a hrubiána, pokud ho znal z dob, kdy prodával na trhu.⁷⁴

Po smrti bratra nechá básník do rodiny svého bratra, který zemřel bez potomků, adoptovat svého staršího syna Hak-kjuna. Hak-kjun nehraje nijak podstatnou roli, ačkoli se dá uvažovat o jeho důležitosti v souvislosti s jeho narozením a posléze ještě větším nátlakem ze strany básnickovy matky.⁷⁵ Oproti tomu Ik-kjun, mladší syn, v ději funguje jako svědek otcova konce.⁷⁶

Jak již bylo zmíněno, další vedlejší charaktery slouží k „přesměrování“ ústřední postavy. Pro vypořádávání se s dědičným hříchem a rozporem mezi úctou vůči předkům a loajalitou vůči panovníkovi je důležitý literát No-džin, který si přivydělává skládáním poezie v čínském stylu.⁷⁷ Ten se už se svým sociálním postavením smířil a nesnaží se dostat výš. Prodává svůj talent, ale stále ctí konfuciánské morální zásady. Básník mu v očekávání porozumění prozradí své tajemství, ale pochopení se nedočká. Znechucení No-džina, který byl předtím tolik okouzlený jeho básní, ho pronásleduje hned dvakrát, poprvé po již zmíněné soutěži, podruhé, když se opájí slávou v provincii Pchjôngando, kde ze svého původu naopak těžší. Podobnou funkci mají v knize další postavy. Jednou z nich je Kim Čwa-gŭn, příbuzný, který mu racionálně, bez výčitek a obviňování prozradí, že se jeho děd provinil hlavně tím, že se přidal na stranu povstalců.⁷⁸ To básníka na čas donutí svého předka úplně zavrhnout. Další z nich je Wŏn Mjông-dä, zapálený účastník povstání Hong Kjông-näa z provincie Pchjôngando, který naopak jeho děda popisuje jako šlechtného člověka.⁷⁹ Básník poté vystupuje hrdě pod svým jménem, částečně osvobozený od hříchu. Oči mu otevře až neznámý stařec, který zkonstatuje, že ani jedna strana není lepší.⁸⁰

Pro konečné rozhodnutí vzdát se snah navrátit rodině postavení jsou důležití An Ŭng-su a Sin Sok-hŭi.⁸¹ Tyto průměrné literáty, kteří ho zpočátku podporují a s jejichž podporou počítá, autor označuje jako příčinu, kvůli které se básníkova „nemoc“, vzniklá z nemožnosti nabýt právoplatné pozice ve společnosti, ještě zhoršila.⁸²

⁷⁴ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 130.

⁷⁵ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 105.

⁷⁶ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 243.

⁷⁷ K setkání s Nodžinem dochází v kapitolách 14. a 29.

⁷⁸ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 126. Kim Čwa-gŭn a jeho otec Kim Čo-sun jsou skutečné historické postavy, které byly prokazatelně propojené příbuzenským vztahem s rodinou Kim Pjông-jŏna.

⁷⁹ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 172-180.

⁸⁰ I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 194-196.

⁸¹ V kapitolách 18. a 19.

⁸² I, Mun-jŏl (1994): *Siin*, str. 123.

Pro básníkovu poezii je směrodatný Starý opilec, tajemný moudrý muž, žijící v souznění s přírodou.⁸³ Jejich první setkání, kdy Pjōng-jōn ještě plně nepochopil úlohu poezie, je ještě popsáno, naopak jejich údajnému druhému, kdy už se jejich názory sblížily, se autor již podrobně nevěnuje.

Úloha zásadového a přísného bandity Česeho se trochu liší od úloh ostatních postav.⁸⁴ Narozdíl od nich hrdinu nenavede jiným směrem. Naopak, básník sleduje pád jeho myšlenky sociální rovnosti. Z donucení a částečně i fascinace pro něj skládá bojové básně.⁸⁵

⁸³ V kapitolách 22. a 33.

⁸⁴ V kapitolách 31. a 32.

⁸⁵ Tato situace se podobá využití spisovatelů obou stran za korejské války.

3.5 Vrstvy textu

Tento několikavrstevný text můžeme číst jako historický, fikční či autobiografický; jeho roviny se ovšem neoddělitelně prolínají a špatně identifikují.

První rovina života básníka je skutečná, historická, která se proplétá s rovinou legendární. Jak již bylo řečeno, o samotném Kim Pjŏng-jŏnovi se mnoho nedochovalo a dochované se nedá ověřit. Nelze také opomenout, že mezi opravdu tradované legendy samotný autor doplňuje příběhy z vlastní hlavy. Pokud se při čtení držíme této linie, lze text vyložit jako pokus o životopis skutečně žijící osoby. To by podtrhoval Kim Pjŏng-jŏn, jeho rodina, několik historických postav v textu (Kim Čo-sun, Kim Čwa-gŭn, král Sundžo, který však není přímo postavou vystupující v příběhu) a historické reálie (povstání, zvyky obyvatelstva).

Autor však s historií zachází volně a mísí ji s fikcí, kterou předkládá jako realitu. Pokud odhlédneme od historických prvků textu, můžeme ho vyložit jako alegorické dílo. Jako pseudohistorický román představuje jak portrét Koreje 19. století, tak i kritiku dnešní moderní společnosti. Setkání s bandity, které stylově vybočuje zbytku textu, by tomu nasvědčovalo.

Nelze také opomenout jistou autobiografičnost textu. Interference autora, ať už jde o efektivní nebo aktivní, jsou v textu špatně rozlišitelné. Je však jisté, že samotný autor do knihy promítl několik svých zážitků, názorů a typických motivů, i když to nemuselo být uvědomělé zasahování do příběhu. Autor s básníkem sdílí podobnou životní dráhu – perzekuce a strach v mládí, pád rodiny a nenaplněné sociální ambice.

I Mun-jŏl odmítá spojitost mezi svým životem a tvorbou. V předmluvě knihy však sám uvádí, že dílem *Doba hrdinů* v zásadě popírá vlastního otce, a v tom je v mnohém podobný Kim Pjŏng-jŏnovi. Dalo by se s nadsázkou říci, že dílem *Básník* obhájí sám sebe a všechny rodiny, které doplatily na útěk někoho z blízkých do KLDK.

4 At' žije císař

Dílo *At' žije císař*⁸⁶ vypráví příběh neobvyklého člověka, „císaře“⁸⁷, který prožil celý svůj život v přesvědčení, že byl nebesy zvolen nastoupit na trůn a nahradit do té doby vládnoucí dynastii I. Představuje tehdejší historickou a sociální situaci, na jejímž pozadí se snaží prosadit, a přestože se mu reálně nikdy nepodaří stát se panovníkem více než několika svých nejbližších, ke konci života uznává, že dosáhl toho, o co usiloval, když objeví vyšší pravdu o životě i vládnutí a dožije v klidu a míru, aniž by tuto pravdu předal dál.

4.1 Výstavba románu

Jde tedy o iniciaci postavy, podobně jako je tomu u díla *Básník*. Román tvoří 7 částí, úvodní capriccio („předehra“) a 6 poměrných, na sebe navazujících kapitol, každá zabývající se určitým obdobím panovníkova života (viz níže). Jednotlivé kapitoly jsou rozdělené na několik dalších částí, z nichž je každá uvedena citátem z oficiální kroniky panovníka, který vypravěč následujícím výkladem uvádí na pravou míru.

Dílo je napsané částečně stylem oficiálních kronik a částečně předkládané vypravěčem z moderní doby, který neměl příležitost se s císařem osobně setkat, nevýraznou postavou novináře. Ten vybírá, co říct a co ne, zhodnocuje a kritizuje a vyprávění je omezené na jeho paměť. Nevynechává pohled ze strany císařových odpůrců a kritiků, kteří vykládají události okolo jeho osobnosti z jiného úhlu, přestože je od prvního zmínění jisté, že sympatizuje spíše s panovníkem.

Text obsahuje básně skutečně žijících (převážně čínských) básníků i autorem vymyšlených, citáty z čínských klasiků, filozofů, ale také neexistujících děl vzdělanců a kronik, které vypravěč či císařův dvůr vykládá jako skutečné, odvolává se na ně a argumentuje jimi. Podobné citované texty slouží k zintenzívnění autentičnosti díla a důvěryhodnosti existence osobnosti císaře. Nejdůležitější z těchto textů jsou skutečně

⁸⁶ I Mun-jölovo dílo *At' žije císař* v Koreji poprvé vyšlo v roce 1982. V této práci vycházím z korejského dvousvazkového 4. vydání z roku 2000 a 1. vydání anglického překladu z roku 1986.

⁸⁷ Celou knihu je hlavní postava oslovoována hwangdže - císař, jak již uvádí název. Pro tuto práci jsem si vybrala používání mimo jiné i oslovení panovník, které je v západních zemích univerzální.

existující prorocká kniha *Čönggamnok* (Záznamy rodu Čöng)⁸⁸ a smyšlený spis *Päkčesillok* (Záznamy o vládě bílého císaře)⁸⁹, ale nejsou jediné, které jsou zmiňovány. Nechybí ani, po vzoru klasických historických asijských románů, přirovnání k čínským, případně korejským mytickým či historickým hrdinům, literátům a panovníkům, a dokonce i styl knihy, například výstavba děje i chování postav, nám částečně evokuje dojem starého korejského románu, kdy postavy okolo panovníka zdánlivě pouze dokreslují jeho ušlechtilý charakter.

Tón vyprávění je nedramatický, přesto dějový, a vypravěč neodbíhá k popisům přírody ani okolí. Výrazné je využití historismů, archaismů a formy řeči běžně nepoužívané, včetně vyjádření zdvořilosti a oslovení mezi lidmi nejbližší císaři, které, dá se říct, parodují situaci na skutečném panovnickém dvoře. Citace z údajné kroniky vlády panovníka jsou záměrně v hanmunu a formě vysoké literatury. Dílo také obsahuje velké množství čínských znaků a odborných názvů.

⁸⁸ Tato eschatologická kniha se zabývá koncem staré dynastie a obsahuje aspekt „mesiáše“, který nastolí novou éru. Předpovídá 800letou vládu rodu Čöng, včetně zmínky, že hlavní město bude v horách Kjerjongsan a její následovníky z rodu Pöm a Wang. Tato kniha se stane císařovou příručkou (ve víře, že on je nový nástupce) pro reakce na změnu doby a neustále se na ni odkazuje. V symbolech předpovídá například pád dynastie, japonskou okupaci i korejskou válku, a také věci jako kam se mají přesídlit a kdy mají vytáhnout do boje.

⁸⁹ S touto kronikou, zaznamenávající „život a vládu“ císaře, se vypravěč setká díky U Pal-sanovi, oddanému služebníkovvi, který strávil celý život po boku císaře, a po jeho smrti se mu ztratí. Řídí se tím, co si z ní pamatuje, a dokonce ji cituje. Tato kronika vzniká pomocí částečně historicky podložených ale velmi pokroucených zápisků intelektuálů, kteří se vystřídají na panovnickém dvoře, tudíž vzniká v průběhu děje knihy, proto se k ní žádá z postav neodvolává.

4.2 Historický rámec, čas a prostor

Děj se odehrává ve skutečně historickém období od druhé třetiny 20. století do druhé poloviny století 21, na pozadí povstání tonghak, čínsko-japonské a rusko-japonské války, okupace a anexe Koreje Japonskem, neklidného období mezi lety 1945-1950, korejské války, vlády I Süng-mana (například jeho reformy zemědělské půdy) a krátkého období vlády Jun Po-söna. Poté, co se císař rozhodne se z veřejného života stáhnout, už není historie komentována (proto také nezmiňuje vládu Pak Čöng-hüiho). Historické události jako takové nejsou přímo popisovány, ale reflektují se skrze společnost, osobnosti, které potkávají, a nových artefaktů té doby a mimo jiné i skrze císaře a osobnosti kolem císaře, které se v určité fázi svého intelektuálního růstu zastavily a nejsou schopné je pochopit.

Historický rámec je omezen na život císaře, mimo zběžné představení osobnosti vypravěče, které se věnuje úvodní *capriccio*⁹⁰ a sděluje jeho pohnutky k tomu, proč napsal knihu. Další kapitoly, které rozdělují fáze císařova života na pozadí historie modernizující Koreje, jsou následovně:

1. kapitola, zvěstování, vykládá o narození, vzdělávání a mládí císaře (jde o roky 1894-1911).⁹¹

2. kapitola, sen Ušlechtilého, se zabývá jeho seznamování okolním světem a výdobytky Západu, které se do Koreje tou dobou dostávají, včetně křesťanství (roky 1911-1919).⁹²

3. kapitola, inaugurace, mapuje období, kdy se „císař“ založí stát v Mandžusku a vyhlásí království (nikoli císařství). Setkává se mimo jiné i s komunismem a demokracií (roky 1919-1941).⁹³

4. kapitola, období neklidu, pojednává o životě císaře v době mezi koncem japonské okupace a počátkem korejské války, kdy se snaží vrátit - s odpovídajícími problémy - do Koreje, přes čínsko-korejské hranice a 38. rovnoběžku (roky 1941-1948).⁹⁴

5. kapitola, období vzpoury, je o období korejské války, kdy císař ztrácí vliv dokonce i do té doby loajálních lidí ve své vesnici, a o nástupu k demokracii, která v tu dobu ještě nefunguje (roky 1948-1953).⁹⁵

⁹⁰ Ve starším vydání knihy i závěrečná kapitola, která popisuje, jak se jeho život po sepsání kroniky změnil.

⁹¹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 27-96.

⁹² I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 97-178.

⁹³ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 179-281

⁹⁴ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 11-73.

Poslední, 6. kapitola, konečné vítězství, uzavírá císařův život, kdy opouští svou rodnou vesnici i veškeré snahy o uzurpování vlády a jen málokdy komentuje aktuální situaci (roky 1953-1972). Setkává se již s moderními lidmi, vysokoškoláky, reformami a nově vznikajícími náboženskými sektami, ale již už není ten bojechtivý císař, kterým byl do té doby.⁹⁶

Čas je převážně chronologický,⁹⁷ včetně udávání přesného data podle východního způsobu datování (případně datování podle éry vlády, kterou založil panovník) a méně často i západního datování. Obsahuje vsuvky k vysvětlení dobové situace, minulosti postav, názorů, nebo se věnuje podrobněji nějakému tématu, na které se narazilo (jako panovníkovo vzdělání, záliby nebo víra), nejčastěji jde o analepsy, prolepsy jsou méně běžné. Snaží se podat úplný obraz panovníkova života, ale některé etapy jeho života jsou záměrně vynechávány nebo zkracovány, ať už z důvodu autocenzury vypravěče (například když nechce, aby chom si o císaři udělali špatný dojem), nebo z deklarovaného důvodu nedostatku pramenů.

Prostorem je celá Korea a část Mandžuska. Hlavní základnou panovníka je hora Kjerjongsan u Tadžönu, a zde se nacházející vesnička Paksöngni/Hüindolmöri (Vesnice bílých kamenů). Tu císař považuje za budoucí hlavní město nové dynastie, přestože je to jen malá, od světa odstrížená (dokud tam nepostaví dálnici) vesnice v horách, a loajální následovníci z této oblasti mají výsadní práva. Císař při svých toulkách navštíví Koreu od Sinüdzü po Pusan, včetně Söulu. Vidíme relativně moderní města, malé vesničky i vesničky zničené korejskou válkou. Máme také možnost nahlédnout do situace na čínsko-korejské hranici, severu poloostrova a k 38. rovnoběžce.⁹⁸

⁹⁵ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö* 2, str. 74-158.

⁹⁶ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö* 2, str. 159-277.

⁹⁷ Pokud považujeme rovinu života vypravěče za směrodatnou pro analýzu zacházení s časem v textu, lze celé dílo označit za retrospektivně vyprávěné.

⁹⁸ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö* 2, str. 38-57.

4.3 Postavy

Protagonistou je bezpochyby císař. Celou knihu se vyvíjí a neustále objevujeme nové charakterové rysy, ať už méně či více sympatické, vlastnosti či názory, které si nenechává jen pro sebe. Zvládl se vyjádřit ke všemu, co za svůj život potkal nebo s kým se setkal, i když ne přímo (ke křesťanství a Ježíši,⁹⁹ Buddhovi,¹⁰⁰ komunismu,¹⁰¹ demokracii a exilové vládě,¹⁰² Rusům,¹⁰³ Američanům a západní civilizaci,¹⁰⁴ I Sŭng-manovi i Kim Il-sŭngovi,¹⁰⁵ směrům válčících států, čínským klasikům a čínský dynastiím¹⁰⁶), a většinu z toho popřel a kritizoval, často za pomoci klasického východního vzdělání nebo taoismu. Vystřídá mnoho myšlenkových směrů a náklonnost k nim se v různých fázích jeho života mění. Vzdělání má klasicky konfuciánské, Čönggamnok je podle císařovy interpretace v zásadě buddhistický text, on sám má být přetělenec taoistického božstva, do jeho života vstupuje legismus, doktrinarismus, taoismus aj.¹⁰⁷ Výrazné je právě období taoismu, kdy se z něj stává trochu bezohledný a do sebe zahleděný člověk a ostře kritizuje buddhismus.¹⁰⁸

Císařovo vlastní jméno je zřejmě Čöng To-rjöng. Má mnoho jiných označení; Bílý císař (Päkče),¹⁰⁹ Pravý člověk (Činin) z Kjerjongsanu, Vládce Päksöng, Zakladatel dynastie Namčosön a spoustu dalších, včetně honorifikačního posmrtného jména Kwangtöktäbi. Jak už to bývá u korejských zakladatelů států či hrdinů, jeho narození je obestřeno tajemstvím.¹¹⁰ Nechybí insignie (tajemné zrcadlo, které jeho otec najde), proroctví od mnicha, symbol tygrova požehnání či přírodní úkazy jako kometa, zatažená obloha apod.¹¹¹ Od mládí je zdůrazňována jeho nadprůměrná inteligence při získávání klasického konfuciánského vzdělání („naučí se jednu věc a pochopí deset“), jeho výborná paměť a láska ke knihám. Je čtivý a učenlivý.¹¹² Ukazuje se to například na tom, že už je

⁹⁹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 154-162.

¹⁰⁰ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 181-186.

¹⁰¹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 270-274. I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 58-59.

¹⁰² I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 228-229., I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 76-78.

¹⁰³ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 23-24.

¹⁰⁴ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 117-125.

¹⁰⁵ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 90.

¹⁰⁶ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 57-58, 251-252.

¹⁰⁷ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 56, I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 179-180.

¹⁰⁸ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 180-189, 195-197.

¹⁰⁹ Vládce z dynastie I měl být Červený císař, spojený s ohněm, zatímco on byl jeho věčný protějšek, Bílý císař spojený s vodou.

¹¹⁰ Oproti tomu jeho smrt nedoprovází žádné nadpřirozené úkazy ani události. Opustí tento svět klidně a tiše.

¹¹¹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 28-30, 32-34, 36-37.

¹¹² I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 38-96, 187.

v relativně nízkém věku naučil všechno, co uměli učitelé v dosahu, a musel se věnovat samostudiu.¹¹³ Je šlechtný, štědrý, má čisté, upřímné srdce, schopný se obětovat, ale na druhou stranu je až naivní.¹¹⁴ Není přizpůsobivý, vynalézavý ani rozhodný a to z něj dělá pro moderní dobu špatného politického vůdce.¹¹⁵ Nechá se lehce dojmout a obalamutit, takže se jeho důstojnost, soucitnost a důvěřivost stává spíše terčem posměchu, jako v případě dvou žen z hospody nebo Ma Sug-a.¹¹⁶ Je citlivý, tudíž i nebývale dobrý otec a manžel.¹¹⁷ Přesto má daleko k mírnému a nenásilnému člověku. Celý život touží po boji. Občas je nepředvídatelný a úplně před vzdáním se ambic začíná být nezvladatelný.¹¹⁸ Až ke konci života je smířlivý a vyrovnaný.¹¹⁹ Velmi, téměř posedle, prosazuje svá práva jako panovníka, například když ho Sin porazí ve skládání básní a on ho nařkne z přílišného předvádění svých schopností,¹²⁰ ale přijímá i své povinnosti, jako je ochrana a blahobyt jeho poddaných.¹²¹ Rád přehání a příliš nezná hodnotu peněz, jako už to bývá u člověka, co vyrostl v dostatku.¹²² Z vnější charakteristiky je zmiňováno jen to, že je v mládí urostlý, silný a velmi pohledný.¹²³

Ve vlastní předurčenost nevěří do doby, kdy ho postihne „iniciační horečka“.¹²⁴ Vše, co dělá, dělá kvůli svému otci, kterému není schopný se postavit. Nutí ho předčasně vyspět, vzdát se své první pravé lásky na úkor politických ambic¹²⁵ a obětovat svůj život jeho snu, který jeho otec buď velmi chytře zosnoval, nebo mu doopravdy věřil. Ať tak či tak, císař po letech usilovného a skoro zbytečného donquijotského boje s větrnými mlýny, kdy se snaží naplnit svůj osud, shledává, že jeho život doposud byl jen sen, že pochopil podstatu všeho a uzavírá svůj život se slovy, že se mu povedlo, o co se snažil, přestože se vládcem reálně nestal.¹²⁶

Vedlejších postav je ohromné množství, mají katalyzační i retardační funkci. Dají se rozdělit na postavy v zásadě vesnické a městské, z toho vesnické jsou loajálnější,

¹¹³ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 39.

¹¹⁴ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 39-41.

¹¹⁵ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 47-56, 95-97.

¹¹⁶ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 111-125, 129-130.

¹¹⁷ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 150-151.

¹¹⁸ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 231.

¹¹⁹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 197-201, 229-235.

¹²⁰ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 13-16. Císařova hrdość způsobí nejen problém mezi jeho dvorem a policisty, obyčejnými lidmi či dokonce vojáky. Císařovu dvoru stačí velmi málo, třeba jen špatně vybraná slova, nedostatečné prokázání úcty apod., a to vede k tragickým až tragikomickým situacím. Např. I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 64, 126-135, 205-223.

¹²¹ Jak například ukazuje dopis věnovaný obětem korejské války. I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 116.

¹²² I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 191-195.

¹²³ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 58-59.

¹²⁴ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 68-76.

¹²⁵ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 61-66.

¹²⁶ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 229-235.

naivnější a většinou mají právě ony funkci katalyzační (U Pal-san, statkář Hwang, Pang-njang, Sin Ki-džuk, Tu Čchung, Pjõn Jag-ju, prodejce sušeného jídla Pã aj.), naopak městské bývají, jak už se dá předpokládat, realističtější, objektivnější a mají přehled o světě a světových událostech a často císaře brzdí v jeho zbrklých rozhodnutích (Ma Sug-a, Kim Kwang-guk, Pã Tã-gi, císařův syn Hü, aj.). Rozlišuje se také mezi charaktery, které jsou původem z panovnickovy rodné vesnice - z převážné části jeho přívrženci - případně z jím založeného státu v Mandžusku, které sám panovník označuje jako „vyšší poddané“, a lidmi zvenčí této, našima očima komicky vyhlížející komunity. Role vedlejších charakterů se na první pohled nezdají až tak důležité a zdá se, že pouze dokreslují císařův charakter (jeho inteligenci, šlechtnost nebo naopak nadutost¹²⁷ apod.), ale každá má svou minulost, názory i charakter.

Jedním z nejpodstatnějších charakterů je pochopitelně císařův otec - Čõng Čchõsa. Ten má vlastnosti „městského“ charakteru; je opatrný, vypočítavý, lstivý, manipulativní a intrikářský. Stojí si za svým a je schopný za tím bezohledně jít. Příkladem jsou jeho vidiny, ať už pravé nebo vylhané, odmítnutí dívky z rodu Jun, protože její rodina nebyla mocná tolik jako rodina statkáře Hwanga, nebo budování mýtů a kultu okolo osobnosti císaře.¹²⁸ Přestože se zdá být moderním člověkem, který ví, co se ve světě děje, pošle svého syna do předem prohrané bitvy proti nově pronikajícím myšlenkovým směrům a končí staré feudální době. Ke konci života svého syna skoro obdivuje (zemře v období, kdy je císař „vládcem“ v Mandžusku, má obdiv a loajalitu lidí, které najímá na půdu, a daří se mu), jako by ani nevěřil, že něčeho takového skutečně dosáhne.¹²⁹ Jeho minulost není jasná, údajně se věnoval protijaponskému odboji a byl syn z dobré rodiny. Je zdůrazněno, že byl nadaný umělec, hudebník i velký básník.¹³⁰ Zajímavé je, že oproti otci, který je nosnou postavou pro otevření děje, je o matce pouze několik nevýznamných zmínek, ze kterých se dozvídáme, že byla ctnostná a laskavá.¹³¹

Panovnickova manželka, paní Hwang, a druhá manželka, paní Čchõk,¹³² nejsou postavy, které by výrazně zasahovaly do děje. Občas se snaží zastavit císaře, než znovu vytáhne do boje, nebo se ho snaží o něčem přesvědčit, ale nestává se tak z jejich osobních

¹²⁷ Ovšem záporné vlastnosti, které rozhovory s ostatními, chování a rozhodnutí odhalují, nejsou úmyslné ani ze strany panovnickových přívrženců ani ze strany vypravěče. Bilance náleží čtenáři samotnému.

¹²⁸ I, Mun-jõl: *Hwangdžerül ùhajõ I*, str. 42-44, 45-47, 59-68, 98-99, aj.

¹²⁹ I, Mun-jõl: *Hwangdžerül ùhajõ I*, str. 242-245.

¹³⁰ I, Mun-jõl: *Hwangdžerül ùhajõ I*, str. 44.

¹³¹ I, Mun-jõl: *Hwangdžerül ùhajõ I*, str. 32-34, 36-37.

¹³² I, Mun-jõl: *Hwangdžerül ùhajõ I*, str. 215-221.

důvodů, jsou přesvědčeny někým z panovnického dvora.¹³³ Oproti tomu například jeho nejstarší syn Jung, který podle idejí komunismu, zasáhne do děje výrazněji; donutí císaře komunisty nenávidět o to víc, protože mu vzali syna, navíc následníka trůnu.¹³⁴ A prostředního syna Hüa, který je realistická, spolehlivá a ve světě se orientující postava, zase zažene nový režim v jižní Koreji do Japonska.¹³⁵

Dalšími důležitými postavami jsou císařovi přívrženci, kteří tvoří jakýsi královský dvůr. Tyto postavy, mimo postavu U Pal-sana, který císaře provází celou knihu, po čase mizí z děje - zrazují, odcházejí nebo umírají. Po celou dobu má po svém boku panovník charakteru podobných rysů - intelektuála (literáta, úspěšného absolventa státních úřednických zkoušek), prakticky smýšlejícího člověka (stratéga, ekonoma, mladého člověka) a vojáka (pozice U Pal-sana, případně Tu Čchung), které označuje za své ministry.

Již zmíněný U Pal-san je oddaný služebník a celý život v panovníka naprosto bez váhání následuje. Není chytrý, ale je silný. Nechodí daleko pro ránu, je výbušný a trochu nepředvídatelný. Přestože neměl vůbec lehký život, neřekne o císaři nikdy nic špatného. Myslí vždy nejdřív na něj a až poté na sebe.¹³⁶ Jediný podnět k pochybám o jeho oddanosti je románek, který prožije s paní Hwang, ale ten zároveň napomůže budování dalšího mýtu okolo císaře.¹³⁷

Významnou postavou panovníkova dvora je Ma Sug-a, který se do děje uvede tím, že panovníka okrade.¹³⁸ Nahrazuje Pang-njanga, stratéga, který oficiální panovníkovou kronikou není vnímán jako významná postava, protože „způsobí“ naprosté fiasko při prvním útoku proti Japoncům. Spíše se dá říct, že je to na něj svedeno, aby nebyl panovník znemožněn před celou vesnicí.¹³⁹ Ma Sug-a uvítá stabilní a bezpečný život, který mu císař zajistí, protože celý život strávil v nouzi, nejistotě a chudobě.¹⁴⁰ Je velmi praktický, užitečný, má znalosti o světě a jako jeden z mála má i ekonomické myšlení.¹⁴¹ Je zpátečnický a jeho občas pochybená loajalita není srovnatelná s loajalitou například U Pal-sana, přesto je cennou posilou císařova dvora a ke konci svého života na panovníka nedá dopustit.¹⁴² Po smrti ho nahrazuje Kim Kwang-guk, mladý intelektuál-demokrat, korejský

¹³³ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 231.

¹³⁴ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 277-281, I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 48-49, 107-110.

¹³⁵ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 138-142, 168-179.

¹³⁶ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 22-25, 73.

¹³⁷ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 2*, str. 237-242.

¹³⁸ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 129-130.

¹³⁹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 79-98.

¹⁴⁰ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 131-143.

¹⁴¹ I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 183-187, 210-212.

¹⁴² I, Mun-jöl: *Hwangdžerül ühajö 1*, str. 210-212, 233-237.

patriot, který se k panovníkovi překvapivě přimkne, přestože ho nikdy neuznává jako budoucího vládce a neprokazuje mu dostatečnou úctu.¹⁴³

Úlohu intelektuála a literáta, který má za úkol ideologicky zaštitit nastupující dynastii, zaujme Sin Ki-džuk. Je to velmi vzdělaný a učený muž, zřejmě napsal většinu kroniky, z které čerpá vypravěč.¹⁴⁴ Po jeho smrti jeho místo zaujme Pjōn Jag-ju,¹⁴⁵ taoistický mnich a absolvent úřednických zkoušek, který je jako jedna z mála postav knihy otevřeně kritizován.¹⁴⁶ Je tělesně slabý a věnuje se spíše vulgárnímu taoismu než intelektuálnímu.¹⁴⁷ Jeho věčným protivníkem je Tu Čchung¹⁴⁸, bývalý buddhistický mnich Hjewōn, který se oproti Pjōn Jag-ju snaží pomoci císaři jakkoli, včetně fyzické práce.¹⁴⁹

Některé postavy nemají v kronice uvedeny celé jméno nebo jsou vyškrtány jejich zásluhy, protože údajně zradili nebo neuznávali panovníka jako skutečného vládce. Vypravěč je nevynechává a snaží se o nich napsat co nejvíce. Takovou postavou je například muž zvaný Velký učitel, který stráví s mladým panovníkem mnoho času nad výukou klasických textů a bojového umění. Než odejde, klade na srdce panovníkovu otcí, že jeho syn není vhodným kandidátem na místo hlavu státu v rychle se měnící době a prosí, aby ho poslal do moderní nové školy.¹⁵⁰ Dalším původním kronikářem vyškrtnutým charakterem je Tong, původně bandita, který se k císaři připojí v době jeho „vlády“ v Mandžusku. Je statečný a loajální. Jeho zrada, za kterou byl vyloučen z kroniky, byla zapříčiněna císařovou touhou po boji a nemohl ho zachránit jinak, než se utekl se svěřeným obnosem peněz, aby císař neměl za co koupit zbraně.¹⁵¹ Dalšími, právem negativně vnímanými charaktery, jsou I Hjōng-ung, komunista, který poblázní panovníkova nejstaršího syna sladkými řečmi,¹⁵² a Pā Tā-gi, který je obere o majetek.¹⁵³

¹⁴³ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 1*, str. 227-231.

¹⁴⁴ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 1*, str. 162-169.

¹⁴⁵ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 80-85.

¹⁴⁶ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 95.

¹⁴⁷ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 81, 164-167.

¹⁴⁸ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 78.

¹⁴⁹ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 168.

¹⁵⁰ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 1*, str. 47-56.

¹⁵¹ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 1*, str. 233-235.

¹⁵² I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 1*, str. 256-281.

¹⁵³ I, Mun-jōl: *Hwangdžerül ūhajō 2*, str. 79, 142-158, 159-167.

4.4 Vrstvy textu

Román nelze číst jinak než jako fikci. Citacemi kronik, literárních spisů, historicky existujících filozofických spisů či básní a jiných vsuvek, jako například snahou o pohled ze strany odlišně smýšlejících lidí, se snaží o kompletnost a historickou uvěřitelnost biografie. Autentické jsou však jen historické události na pozadí děje, geografické názvy a prorocká kniha Čonggamnok. Na druhou stranu ale toto dílo představuje období zániku feudálního systému a sociální změny provázející čilé kontakty se zahraničím, a tato vrstva nese znaky historického románu. Očima naivního císaře, který by byl ve staré Koreji vnímán jako vzdělaný inteligentní muž vychovaný podle tradice v konfuciánských klasicích, sledujeme změny, které nastávají. Autor ho staví proti Japoncům, vlivu Západu, křesťanství, demokracii a komunismu a dává mu možnost se ke všemu vyjádřit slovy konfuciánského učence.

Díky panovníkovi a vypravěči má autor mnoho prostoru k vyjádření názoru jak moderního, tak klasicky vzdělaného člověka. Nelze oddělit, co z toho jsou názory samotného autora nebo co jen předpokládá, že by člověk s konfuciánskými hodnotami soudil. I Mun-jöl se nesnaží o realistický pohled, pokud jde o charakter císaře či události, které se mu staly. Zároveň je cítit rozpor mezi autorovou touhou po znovuoživení tradic a zároveň jejich popření. Vyvolává otázku, jestli lze měřit východní hodnoty západním racionálním přístupem.

Ať už čteme dílo *At' žije císař* jako běžný fiktivní příběh, alegorii nebo hledáme hloubku mezi řádky, nelze jinak než uznat, že jde o opravdu působivé dílo, a shodnout se na tom, že jeho výklad není snadný. Císaře občas politujeme, soucítíme s ním, vcítíme se do něj nebo ho odsuzujeme za některé jeho činy. Nelze říct, jestli byl dobrý nebo špatný. Byl to nebývale vzdělaný a ctnostný muž, který bohužel nezapadl do své doby a nebyl schopný dosáhnout toho, aby se mu přizpůsobila. Kdyby se mu povedlo usednout na trůn, možná by byl dobrým a schopným panovníkem, ale hodícím se do jiné doby. Jeho víra a houževnatost však pomohla k tomu, aby ho doba modernizace nesemlela, ale naopak mu ukázala cestu.

Autor využívá postavu císaře, který se nehodí do nové, modernější doby a je reprezentantem předchozí éry, aby upozornil na měnící se hodnoty společnosti. Klade zde nepřímou otázku, zda mravné je stále mravné nebo se už stalo přežitkem minulosti. Císař se

stává nepohodlným během modernizačních turbulencí pro zakládání si na přežilých hodnotách, kterých se chce společnost zbavit a nejsou kompatibilní s dobou.

5 Syn člověka

Dílo *Syn člověka*¹⁵⁴ je román s detektivními prvky vsazený do zpětně dohledávané iniciace postavy, se kterou se za celé dílo přímo nesetkáme, ale dá se označit za hlavního protagonistu celého příběhu. Mapuje cestu člověka, Min Jo-söpa, zprvu mladého a nespokojeného s nedokonalostí křesťanské nauky, které chce oddaně věřit a kterou touží správně praktikovat, jeho hledání nové a následné uvědomění. Mozaika vzpomínek mnoha lidí, z nichž každý vidí Mina v jiném světle, a jeho alegorického deníku nás vede k příčině jeho smrti, kterou celý příběh začíná.

5.1 Výstavba románu

Román je v původním, korejském vydání souvislý text bez kapitol. Jednotlivé části textu oddělují pouze odstavce, ale orientaci v textu to neztěžuje. Zajímavé je množství poznámek, určených k vysvětlení židovských či egyptských svátků a jiné náboženské praxe, příbuzenství a úloh jednotlivých božstev při výkladu mytologie apod.¹⁵⁵ V díle lze sledovat několik dějových linií, které se vzájemně prolínají a doplňují - linii detektivova vyšetřování, retrospektivně se odhalujícího života Min Jo-söpa a alegorický příběh Ahasvera¹⁵⁶ z Minova rukopisu.

I tento román je iniciací, přestože jinak pojatou - jde o retrospektivně vyprávěný život postavy, která v knize přímo nevystupuje a figuruje už od začátku knihy jen jako stín mrtvého, jehož identitu a příčinu smrti se snaží detektiv odhalit. Pozici vypravěče tentokrát zaujímá postava policejního vyšetřovatele, který do textu jako jediný zasahuje a z jehož pohledu, sociálního statusu a intelektuální kapacity je celý text vykládán. Tohoto

¹⁵⁴ I Mun-jölovo dílo *Syn člověka* v Koreji poprvé vyšlo v roce 1979. V tomto rozboru se řídím korejským 3. vydáním z roku 2002 a oficiálně nevydaným anglickým překladem 4. vydání z roku 2004.

¹⁵⁵ Tyto poznámky lze najít například na straně 111-112 ve spojitosti s egyptskou mytologií nebo na straně 198 u indických bohů. I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 111-112, 198. Třetí vydání knihy obsahuje 335 poznámek.

¹⁵⁶ V korejštině Ahasü pcherüčchü; v Bibli se objevuje i ve formě Xerxes, kdy odkazuje na perského krále. Není postavou vytvořenou čistě autorem, ale s největší pravděpodobností jde o postavu odvozenou z evropského mýtu. Existuje na 120 verzí stejné legendy. Ahasver, nazývaný „bludný“ nebo také „věčný“ Žid, je podle nejčastějšího výkladu švec, který se prohřešil tím, že nenechal Ježíše odpočinout u jeho domu při cestě na Golgotu. Byl tedy odsouzen k věčnému životu a putování a měl čekat na Poslední soud. Fingerland, Jan: *Ahasver - věčně na cestách*.

vypravěče několikrát nakrátko vystřídají Minovy komentáře v příběhu Ahasvera. Samotný autor však příběh nikterak nekomentuje a er-formou se od vypravěče navíc distancuje.¹⁵⁷

Dílo doprovází, jak již je autorovým zvykem, mnoho citací a je plné reálných i smyšlených událostí a postav. Obsahuje Minův rukopis Ahasverova příběhu, který je významný pro pochopení Minovy proměny¹⁵⁸, a Čo Tong-pchalem rozvitý náboženský traktát.¹⁵⁹ Nechybí úryvek z latinského textu¹⁶⁰, citáty modliteb za jednotlivá božstva (např. zoroastrická modlitba¹⁶¹) či básní (např. báseň od Vergilia¹⁶², báseň o buddhismu¹⁶³), skutečné reálie ohledně dobových (např. vzhled klášterů¹⁶⁴, oděnění kněží¹⁶⁵) i moderních náboženských směrů včetně osobností, které se jimi zabývali (např. Kagawa Tojohiko, Ofite¹⁶⁶), průběhu obřadů k uctění božstev (např. k uctění Isis¹⁶⁷) a oslav (např. babylonský festival Akitu¹⁶⁸, židovský svátek Pesach¹⁶⁹), panteony starých polyteistických náboženství¹⁷⁰. Celý Ahasverův příběh ukazuje autorův neskutečně široký přehled o historii a tradicích Židů, judaismu a křesťanství. Obzvlášť biblická tradice je často vykládána jinak nebo překrucována na základě domněnek (vnímání Tří králů¹⁷¹, význam posvátných textů¹⁷², Kainův zločin¹⁷³, původ a pohnutky Mojžíše¹⁷⁴, nový výklad zázraků okolo Ježíše a setkávání fiktivní postavy Ahasvera s Ježíšem¹⁷⁵).

Znalosti z oboru kriminalistiky a vyšetřovací praxe (s jakým předpokladem se vyšetřuje vražda, jak rodiče hledají své ztracené děti apod.) dodávají na uvěřitelnosti hlavní postavy jako skutečného vypravěče.

V úryvcích z Minova rukopisu nacházíme typický rys I Mun-jölovy tvorby a to předkládání legend a jiných, nejčastěji negativně působících výkladů určité skutečnosti

¹⁵⁷ Toto dílo lze také považovat za nejméně autobiografické z děl, které v této práci rozebírám, protože nelze najít paralely mezi I Mun-jölovým životem a příběhem kteréhokoli z protagonistů. Hledání identity a víry však není I Mun-jölovi cizí, přestože není křesťanem.

¹⁵⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 47-85, 103-138, 139-172, 181/189-210 (181-188 je pouze výklad o zoroastrismu), 217-256.

¹⁵⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 279-297.

¹⁶⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 22, 49.

¹⁶¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 191.

¹⁶² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 203.

¹⁶³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 201.

¹⁶⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 130-131.

¹⁶⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 189, 145-146.

¹⁶⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 26-27.

¹⁶⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 118-119.

¹⁶⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 156-158.

¹⁶⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 52.

¹⁷⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 112-114, 131-132, 137-138, aj.

¹⁷¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 47-49.

¹⁷² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 46.

¹⁷³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 73-85.

¹⁷⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 103-110.

¹⁷⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 221-256.

(úvahy o příčině Ahasverovy inteligence, vzdělání a znalosti jazyků¹⁷⁶, proč se rozhodl, kam jít¹⁷⁷), případně tvrzení, že o určité etapě života víme málo nebo vůbec nic, a z čeho to víme (např. z textu zachráněných před inkvizicí¹⁷⁸). Tento způsob rozvíjení zápletky má za účel podpořit autenticitu díla jako skutečného posvátného textu, který má být základem pro vznik nového náboženského směru.

Zatímco Minův rukopis se orientuje na nitro postavy, části týkající se detektiva jsou převážně dějové. Není kladen důraz na vnější charakteristiky postav ani k popisům okolí. Děj postupuje svižně, pouze Minův rukopis má retardační funkci, přestože nám zdánlivě evokuje příběh.

¹⁷⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 63.

¹⁷⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 218. Všechny tyto negativní výklady se točí kolem údajného tvrzení křesťanů, kteří vidí Ahasvera jako výplod ďábla apod.

¹⁷⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 229-230.

5.2 Historický rámeček, čas a prostor

Hlavní dějová osa se odehrává v moderní, ale blíže neurčené době. Lze přepokládat, že půjde o dobu, kdy autor tvořil, tudíž 70. léta 20. století v Koreji. Historický rámeček line detektivova pátrání však není podstatný pro rozbor díla a dá se říct, že je časově univerzální. Stejně tak není podstatná historická doba Ahasverovy poutě, protože doba není komentovaná ani se nijak nereflektuje skrze postavu, jejímž hlavním cílem je studium náboženství. Díky objevujícím se náboženským směrům, existujícím státům a občas zmíněným historickým osobnostem máme představu historické zakotvenosti, ale vzhledem ke snovosti a nepřilísnému důrazu na skutečnost celého příběhu by se dalo uvažovat i v této linii o časové univerzálnosti, více či méně úmyslné. Historicky se jedná o období vlády 1. a 2. císaře římské říše, Augusta a Tiberia¹⁷⁹; počátek křesťanského letopočtu až po ukřižování Ježíše Krista.

Linii detektivova příběhu otevírá i uzavírá něčí smrt (v prvním případě smrt Min Jo-sopa, kterou vyšetřuje¹⁸⁰, a v druhém případě sebevražda Čo Tong-pchala¹⁸¹, jeho vraha) a tyto dva body vyplňuje pátrání. Od počátku autor pracuje s tím, že je naše hlavní postava už po smrti. Příběh Ahasvera zahajuje jeho narození, ale nic konkrétního ho neukončuje, údajně přežívá v „bezčasí“ a čeká na slibovaný návrat Ježíše.¹⁸²

Čas je pojímán chronologicky s analeptickými momenty v průběhu vyšetřování. Neobjevují se žádné skoky v čase v linii detektivova pátrání. V příběhu Ahasvera se však s časem zachází volně a měsíce i roky ubíhají s pouhým krátkým sdělením, co po tu dobu dělal nebo studoval, bez přesnějších detailů. Zatímco čas děje je pro detektiva a jeho práci důležitý (ať už ve smyslu možnosti uzavření případu či zařazení určitých událostí z Minova života na časovou osu), v Ahasverovy spíše vnitřní a legendistické pouti nemá žádnou váhu.

Detektiv se pohybuje na jihu Korejského poloostrova - navštíví města jako Tägu, Söul, Pusan, Tädžön a Inčchön.¹⁸³ Jeho výchozím bodem je policejní kancelář v nově vystavěné čtvrti v okolí Tägu. V průběhu vyšetřování vyhledává osoby spojené s Minem na místech, jako jsou kostely, kláštery a jiná posvátná místa, školy a semináře, jeho rodný

¹⁷⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 47, 210.

¹⁸⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 12.

¹⁸¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 315.

¹⁸² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 254-256.

¹⁸³ V původním korejském vydání jsou města označena jako B-si, D-si, T-si apod., překlad nám nabízí konkrétní jména měst, kterých se držím s předpokladem, že je to tak přehlednější.

dům v Söulu, velké množství ubytoven a oblastí, které obývají sociálně slabí a prostitutky. S těmito místy jsou spojené i různé výpovědi o životě a činech Min Jo-söpa, které detektiv vyslechne. Liší se zejména kvůli sociálnímu postavení mluvčího a jeho vztahu k dotyčnému (viz kapitola 5.3 Postavy).

Oproti tomu Ahasver navštívuje exotická a starobylá města a dávno zmizelé civilizace. Zdá se, že přesné názvy míst jsou spíše symbolické, odpovídají danému místnímu náboženství, ale stejně tak by se děj dal přenést jinam - místa totiž nejsou popisována ani komentována, pokud nejde o místní náboženskou praxi nebo s nimi spojené sociální problémy. Země Ahasverova původu je Judea, ale při studiu projde mimo jiné Egypt, Palestinu, Sýrii, Mezopotámii (Babylonii), Persii, Indii a krátce i Římské císařství.

5.3 Postavy

Vypravěčovu úlohu vykonává postava seržanta Nama, celým jménem Nam Kjöng-ho. Jeho životu ani charakteru není věnováno mnoho pozornosti. Zpočátku jsme seznámeni s jeho osobním životem a v průběhu děje vyplyne na povrch několik dalších skutečností, ale protože z hlediska vnitřního děje není významná postava, jeho hlubší myšlenky v díle nenajdeme. Jeho rodiče brzy zemřou, od mládí vyrůstá v nedostatku a musí zajistit dva mladší sourozence (přičemž starší sestra od nich utekla), dostane se mu jen obyčejného vzdělání a vysokou školu, přestože bezvýznamnou, nedokončí. Je popisován jako průměrný policista středního věku, bez přílišného zápalu pro věc. K policii nastoupí z finanční nouze, a přestože už slouží osmým rokem, žádné velké peníze mu to nenese a stále nemá zajištěnou rodinu.¹⁸⁴ Dříve byl nadšenec do literatury, ale policejní rutinou a stereotypní prací zakrněl.¹⁸⁵ Několikrát je poznamenáno, že kvůli svému nedokončenému vzdělání, dlouhodobému přemýšlení pouze v oblastech své profese a dlouho nepoužívaným mozkem něco nechápe (zvláště při čtení Minova rukopisu a posléze i Čo Tong-pchalovy napodobeniny), ale velmi se snaží. Na styl psaní a složitost textu si sice zvyká, budí však dojem, že to nikdy nebude schopný úplně pochopit.¹⁸⁶ Postupem času si k případu vraždy Min Jo-söpa získává osobní vztah, nikoli jen profesionální. Cítí, že, oproti jiným případům se tento nedá vyřešit pouhým hledáním motivů lidské nenávisti, závidivosti a hamižnosti. Rozčilují ho jeho spolupracovníci, kteří za tím vidí motiv peněz nebo ženy, přestože i on zpočátku vyšetřoval v tomto směru, a je jim naopak k smíchu svým příliš osobním přístupem.¹⁸⁷ Není věřící, ale rukopis Min Jo-söpa v něm probouzí otázku víry a vzpomínky na dětství (například když chodil do nedělní školy jen proto, že tam dostal najíst a s vírou to nemělo nic společného).¹⁸⁸ Ale jak již bylo řečeno, hlouběji do jeho myšlenek nenahlédneme.

Jeho kolegy jsou detektivové Kim - vznětlivý, mladší, ale služebně starší; Im - blíže necharakterizovaný a nevýrazný a Pak - nejmladší v policejním sboru, stydlivý, nezkušený detektiv, který později vyslýchá druhou ženu pana Muna, a který jejím popisem, který se podobá postavě Sary (viz dále), v Namovi nevědomky znovu dodá odhodlání ve studiu

¹⁸⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 7-9.

¹⁸⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 8-9.

¹⁸⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 85, 139, 172, 210, 256, 297.

¹⁸⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 103.

¹⁸⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 85, aj.

Minova rukopisu v domnění, že najde svou odpověď.¹⁸⁹ Poručík I, jejich společný nadřízený, je unavený člověk toužící po povýšení, působí trochu nadutě a omezeně, ale není krutý ani hrubý.

První osoba, kterou Nam vyšetřuje, je kazatel Hwang, u kterého Min před smrtí pobýval. Je to slabý a křehce vyhlížející třicátník, který zprávu o Minově smrti nese špatně. Neví o Minovi mnoho, přestože byli přáteli - 10 let se neviděli a on se na toto období jeho života neptal, protože se zdálo, jako by udělal něco, čeho litoval.¹⁹⁰

Stejně jako další osoba z Minova soukromého života, domácí Minova otce, která by se dala označit téměř za jeho matku, ho popisuje jako člověka obětavého, ochotného a hodného. Tato stará žena navíc detektivovi sdělí, že Min odmalička rozdal vše, co měl, těm, co to potřebovali víc jak on.¹⁹¹ Jeho starý profesor Pä ze semináře tvrdí, že Min propadl vědění a opustil víru, ale zdá se, že i přesto v něm přetrvává úcta vůči svému tehdejšímu žákovi a veliký respekt vůči jeho otci, misionáři.¹⁹² Přítel z Pusanu, Sin Hjöng-sik, přiznává, že obdivoval jeho vzdělání, přehled o světě a že ho velmi respektoval.¹⁹³ Druhá žena pana Muna, která svého muže pravidelně podváděla, a Min byl jedním z mnoha jejích obětí, je krásná a zralá žena. Je otevřená a beze studu, ale nikoli vulgární, velmi upřímná a sebevědomá. Vyzařuje z ní něco smyslného. Neprojeví zvláštní lítost nad jeho smrtí a dokonce zprvu ani neví, o koho jde. Její výpověď je přímá a neutrální.¹⁹⁴ Dá se spojit s postavou Sary v Minově rukopisu. Prostitutka z Tägu, Jun Hjang-sun, o něm také neřekne nic zlého, jen zmíní, že byl tichý a nemluvný muž.¹⁹⁵

Minův nejbližší, se kterým se detektiv osobně setká až ke konci knihy, je pro pátrání pochopitelně nejdůležitější. Čo Tong-pchal, vystupující později pod jménem Kim Tong-uk¹⁹⁶, je chlapec, který úplně propadl kouzlu Minova nového náboženství. Je to zbrklý, výbušný, intuitivní muž, který nejde daleko pro ránu.¹⁹⁷ Je jen o několik let mladší než Min Jo-söp. Zatímco Min přebývá v ubytovně v Pusanu, jejíž majitel je jeho otec, vynutí si od něj doučování, které však sestává jen z ideologické výuky.¹⁹⁸ Mina vyděsí svou nevyspělostí, nadšením pro převedení učení do praxe a odhodláním udělat pro to vše.

¹⁸⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 179-181.

¹⁹⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 17-22.

¹⁹¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 28-35, 21-22.

¹⁹² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 25-28.

¹⁹³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 101-103.

¹⁹⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 43-45.

¹⁹⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 261-270.

¹⁹⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 298.

¹⁹⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 9-11, 91-100, 175.

¹⁹⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 87-101.

Několikrát se mu snaží utéct, ale Čo si ho znovu najde.¹⁹⁹ Podle jeho bydlení je stejně skromný a rozdává, co může, plně ve významu Minova učení.²⁰⁰ Pomáhá se uživit a studovat mnoha dětem z ulice.²⁰¹ Stejně tak to, že se ujme dívky (Kim Sun-dža, nevýrazná postava chatrného zdraví²⁰²), která je vážně nemocná, a nakonec si ji dokonce vezme, ukazuje jeho charakter.²⁰³ Není tak chytrý ani sečtělý jako Min, ale je velmi vychytralý. Živí se krádežemi - bere bohatým a chudým dává a před podezřením se nechá zavřít za triviální krádež.²⁰⁴ Přepsal a rozšířil zásady jejich náboženského směru v díle *Kniha z Džebel Karantal*, přestože Min Jo-söp stránky z rukopisu vytrhl a chtěl je zničit.²⁰⁵ Je popisován jako chlapec, co Mina, svého učitele, nesmírně ctí a obdivuje, nikdy po něm nic nechce a dělá vše pro to, aby se mu zavděčil.²⁰⁶ Když se ale Min Jo-söp obrátí zády ke svému vlastnímu učení, aby se vrátil ke křesťanskému Bohu, nemůže mu to odpustit.²⁰⁷ Ve vzteku ho zavraždí a posléze po návratu z vězení, když ho najde policie, spáchá sebevraždu.²⁰⁸ Potkáme ho už na začátku knihy, kdy se nechá zatknout za napadení, aby se vyhnul podezření z vraždy.²⁰⁹

Oproti tomu lidé z kláštera Mina popisují s přízvisky „dábelský“. Diákon místního kostela, kam Min pravidelně docházel a nějakou dobu působil, tvrdí, že rozvrátil tehdejší komunitu svým radikalismem, svedl druhou ženu pana Muna a uhodil ministranta, než někam utekl.²¹⁰ Starý pan Mun poté ze studu utekl z města a stejně jako diákon nemá, co by o Minovi řekl hezkého.²¹¹ Stejně tak majitel ubytovny v Pusanu, kterému údajně odvedl syna, ho nepopisuje v pozitivním světle.²¹²

Jak je tedy znát, charaktery mají téměř černobílé výpovědi podle toho, jak blízce Mina znaly a v jaké fázi jeho života ho potkaly. Díky těmto odlišným výkladům je těžké zjistit Minův skutečný charakter. Postupně autor vše uvádí na pravou míru. Min Jo-söp byl sirotek, který ztratil rodiče za korejské války, a byl adoptován křesťanským misionářem Thomasem D. Allenem. Díky tomu v dětství nezažije bídu a nedostatek a může studovat.

¹⁹⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 173-174, 212-214.

²⁰⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 91-100, 298-315.

²⁰¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 175, 267.

²⁰² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 266-278.

²⁰³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 267-270.

²⁰⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 175, 177-178,

²⁰⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 279-297.

²⁰⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 102, 261-270.

²⁰⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 299-315.

²⁰⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 314-315.

²⁰⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 9-12.

²¹⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 35-36.

²¹¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 40-42.

²¹² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 87-101.

Zprvu studuje filozofii, než se rozhodne nastoupit do kněžského semináře. Zpočátku je velmi pobožný, nejlepší student teologie, který seminář měl za velmi dlouhou dobu.²¹³ Působí v místním kostele, kde odhalí zpronevěru peněz věřících zakladatelem a nedokáže se s tím smířit, proto radikálně zasáhne a je proto odsuzován. Mimo jiné má i pletky s druhou ženou pana Muna.²¹⁴ V průběhu druhého roku na semináři se začne věrouce vzdalovat, pohádá se s učiteli a zmizí.²¹⁵ Od té doby musí detektiv Nam cestovat z jednoho města do druhého, aby složil mozaiku výpovědí, a snaží se najít odpověď i v onom rukopisu, který našel mezi Minovými poznámkami. Ty ovšem obsahují jeho vnitřní pouť jen do doby, než ze Söulu odešel a vydal se praktikovat své nové učení.

Protože se s Minem čtenář přímo neseťká, není těžké odvodit jeho charakter. Je to mírný, nenásilný, nepřilíš mluvny muž, přemýšlivý a velmi inteligentní.²¹⁶ Je skromný a obětavý, stačí mu málo a zbytek rozdá.²¹⁷ Svě víře skutečně oddaně věří. Zprvu je to křesťanství,²¹⁸ které pak opustí v touze po nalezení víry, která by na člověka nekladla takové břímě prvotního hřichu, hrozbu božského hněvu a nutnosti odřikání toho, co je podle něj pro člověka přirozené, a ve kterém by nebylo tolik korupce. Zprvu nad křesťanstvím váhá, když vidí, že trestá bez ohledu na zlé a dobré a že jeho slova nepomohou chudým najíst se a nemocným se uzdravit, přestože jsou údajně tak mocná.²¹⁹ V průběhu toho vykonstruuje vlastního boha a obhájí ho rukopisem. Tomuto hledání věnuje celý svůj krátký život, než se vrátí zpátky ke své původní víře, která se stane příčinou jeho smrti. Umírá, po několika měsících pokání u křesťanského Boha, „s úsměvem na rtech“.²²⁰

Jeho hledání víry ztělesňuje Ahasver. Několikrát je označen pojmem Syn člověka a dokonce tak o sobě i mluví. Rodí se krátce po Ježíši a jeho narození provází zjevení hvězdy, kterou Tři králové vyhodnotí jako neblahé znamení.²²¹ Ahasver s Min Jo-söpem sdílí mnoho charakterových rysů - přemýšlivost, inteligenci a talent.²²² Stejně jako Min i

²¹³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 23-24

²¹⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 36-39.

²¹⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 19.

²¹⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 25-28, 37-40.

²¹⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 19, 28-34.

²¹⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 45-46.

²¹⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 46

²²⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 311-312.

²²¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 49.

²²² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 51-52.

Ahasver prožil dětství a mládí v dostatku.²²³ Umí mnoho jazyků a vyzná se ve světě. Je urostlý a pohledný a z jeho tváře vyzařuje klid a intelekt.²²⁴

Počátek jeho pouti odstartují dvě prozření. První ještě v útlém mládí dvanácti let, zprostředkované osobou falešného mesiáše a tuláka Theda (Tchedosů). Ptá se ho, čím chce být, a chlapec odpovídá, že rabínem, protože to od všech okolo pořád slyší. Má nastudované posvátné židovské knihy a umí je odříkat nazpaměť, ale nerozumí hodnotě, síle nebo významu jejich slov. Proto se mu muž rozhodne ukázat chudobu lidské spodiny v místech za branami města, jako jsou slumy a vesnice nemocných leprou, nebo hrubé zacházení s otroky i vězni. Thedos také vysloví pravidla pravého mesiáše - že musí lid nakrmit, chránit před zlem a vystavět boží stát, což se později stane Ahasverovým mottem. Ahasver je sice příliš mladý, aby vše pochopil, ale definitivně si to zapamatuje.²²⁵ Thedos jako by byl personifikací změny, která se udála v životě Min Jo-sopa a to seržanta Nama utvrzuje v pokračování četby Minova rukopisu.²²⁶

Druhé prozření zažije mezi osmnáctým a devatenáctým rokem. V osmnácti letech prožije bouřlivý román s mladou ženou Asapha (Asap), Sarou. Ta je další, ale poslední doložitelnou, paralelou mezi životem Mina a Ahasvera, protože je osobnostně spojitelná s postavou druhé manželky pana Muna. Sara je popisována jako požitkářka, egocentrická, vášnivá žena, neobvykle upřímná, otevřená a odvážná. Nebojí se svého hříchu - dokonce popírá, že cizoložství je hřích a velmi si ho užívá. Neklaní se před bohem a jeho hněvem, nemá strach ani z rozlíceného davu. Protože Ahasver není schopný překonat tíhu hříchu, nadobro se s ním chladnokrevně loučí.²²⁷ Končí, jak by se dalo čekat - je ukamenována davem. Ahasver se kvůli tomu obrací k nové kvalitě, humánnosti, snaží se ji nalézt v Písmu, ale nedaří se mu. Od té doby nespokojeně bloudí po okolí svého rodného města. V průběhu toho roku je znám jako „přítel prostitutek, chudáků a nemohoucích“.²²⁸

Konečné rozhodnutí přichází v devatenácti letech, kdy mu jeho otec - popisovaný jako vlivný a učený muž, který ale celý život pouze opakoval něčí slova - není schopný vysvětlit původ hříchu a trestu za něj. Po dlouhé rozmluvě o boží všemohoucnosti, božím plánu, lidské svobodě vůle a boží lásky, neuspokojen otcovými odpověďmi, opouští rodný dům a jeho desetiletá pout' začíná. Zpočátku doufá, že svou víru získá zpět, ale později usiluje o to, aby byl schopný se od ní odpoutat a nahlížet na všechny bohy jednotlivých

²²³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 51.

²²⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 62-63.

²²⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 53-61.

²²⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 46-47, 180-181.

²²⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 63-72.

²²⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 72-73.

civilizací bez předsudků, daných jeho výchovou a léty vštěpovanými náboženskými texty.²²⁹

Jeho pout' se dá rozdělit do několika částí, podle kterých seržant Nam rukopis čte. První, která zobrazuje podnět k jeho iniciaci (viz výše), následují další čtyři.

V druhé části, která mapuje prvních 5 let pouti, se Ahasver nejprve rozhodne odejít do Egypta. Je podněcován historkami od poustevníka, který zpochybňuje původ Mojžíše a Tóry. Ve svých dvaceti letech se ocitne sám v zemi, jejíž řeč neovládá, a bohy také přijmout nemůže, vzhledem k nánosům učení, jež se mu vštěpuje odmalička. Rozhodne se, že zůstane, dokud nepotlačí předsudky a přestane vše srovnávat s náboženstvím svého národa. Přidá se tedy do chrámu uctívajícího bohyni Isis a doufá, že se dostane blíže k tradici, která, jak později objeví, je však oproti té židovské velmi slabá. V Isis nachází mateřskou lásku, která židovskému bohu chybí, protože si zažila zoufalství ve své křehké lidské podobě, a stejně jako ostatní egyptští bohové si prošla smrtí. Ahasver obdivuje její lásku, soucit a odpuštění, líbí se mu blízkost boha s člověkem, ale učení má podle něj blíže k smrti než životu. Nakonec odhaluje absurditu celého polyteistického náboženství, korupci a nemorálnost dokonce i mezi bohy, kteří by měli být vzorem pro etiku člověka. Když odchází, kněz mu sděluje svou podivnou vidinu katastrofy, kterou před lety viděl ve snu, a on měl být oním původcem. Odpovídá, že je přece jen „Synem člověka“, že to nemůže být on. Není to však poprvé ani naposledy, kdy je Ahasver vnímán negativně.²³⁰

Pokračuje tedy dále, objevuje stará náboženství Kanaánu (oblast v místech Palestiny, Izraele aj.) a Fénicie (dnešní Libanon), kteří stále odmítají Jehovu. Ty jsou pro něj ještě větším zklamáním, než bohové Egypta - nachází bohy, kteří jsou pouze převtěleními lidského utrpení, strachu a nejistot, a kult založený na nemoralitě a absurditě. Objevuje však paralely mezi těmito náboženstvími a náboženstvím jeho lidu (například mýty k vysvětlení farmaření, spojení Jehovy s Baalem, podobně vybavené kláštery apod.).²³¹

Zklamany odchází do Malé Asie a Karkemiše (oblast mezi dnešní Sýrií a Tureckem). Zde díky tabulkám s neznámým písmem a postavy Muwatalliše (Muwatallisů) odhaluje pomalu se ztrácející náboženství Chetitů. Ahasver je nakonec zklamany i z těchto

²²⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 73-85.

²³⁰ Je to například ještě v případě Melichara a mimo jiné i Ježíše.

²³¹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 109-128.

bohů - jsou zvrácení, krvežízniví a bezcitní.²³² V této části již není nic, co by se dalo propojit se skutečným životem Min Josopa.

Třetí část začíná příchodem do Babylonu, utiskovaného politicky i ekonomicky Seleukovskou říší, a zobrazuje úplný úpadek místního náboženského života. Tam se setká s vypočítavým Himeriem (Himerisů) a jeho adoptivní dcerou, mladou, krásnou a elegantní babylonskou dívkou, do které se zamiluje. Má možnost studovat babylonské, sumerské i akkadské bohy, naučí se další jazyky a nachází dokonce i staré básně a morální ponaučení, která mu v ostatních náboženstvích chyběla. Pro tyto bohy najde náklonnost, i když je to částečně kvůli oné babylonské dívce, která v ně věří. Znovu najde spojitost mezi Jehovou a místními mýty (stvoření světa a nebes, stvoření světa z těla mrtvého protivníka apod.).²³³

Ve čtvrté části Ahasver velmi snadno opouští babylonské bohy a obrací se k zoroastrismu. V konceptu dualismu hledá odpovědi na otázky z křesťanství a nachází další podobnosti obou učením (andělé, zlí duchové apod.). Nakonec Ahasver, mimo jiné neshody s učením, dochází k názoru, že v dualismu je předurčeno jednomu z prvků ten druhý porazit, protože není možné, aby byly rovnocenné.²³⁴

Pokračuje ve svém pátrání v Indii, vyjádří se k hinduismu i buddhismu, a v Římě, aby rozmyšlel nad filozofií, ale ani to se nezdá být tím pravým. Setkání se slepým starcem ho přesvědčí o zbytečnosti. Rozhodne se, že počká, až si ho bůh vyhledá sám.²³⁵

V páté, finální části, se vrací do romanizující se Judey. Lid již není tak odhodlaný a pobožný, jako býval, nechává se utlačovat a je unavený čekáním na mesiáše. Vydává se do pouště poblíž hory Džebel Karantal (tzv. Hora pokušení), bez známé příčiny. Prochází očištěnou duší a tělem a po dlouhé meditaci se mu ozve „Velký duch“, který mu údajně vysvětlí pravou podstatu boha, stvoření světa i lidí.²³⁶ Tuto část o setkání s novým bohem rozvine a přepíše Čo Tong-pchal (viz níže), Min Jo-söp ji z rukopisu vytrhl, zřejmě protože s ní nebyl spokojen.²³⁷

Následují setkání s Ježíšem. Ahasver Ježíše pronásleduje a jako by byl v pozadí mnoha jeho skutků zapsaných v Novém zákoně. Je oním d'áblem, který ho pokouší při meditaci v Judské poušti, kde se ptá, jestli dokáže proměnit kameny v chléb a bezpečně přejít propast.²³⁸ Je člověkem, ze kterého „vyhnal démona“ při zázraku v Kafarnaum.

²³² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 128-138.

²³³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 139-172.

²³⁴ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 189-197.

²³⁵ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 202-210.

²³⁶ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 217-221.

²³⁷ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 256-257.

²³⁸ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 221-229.

Setká se s ním i po zázracích v Betsaidě, po zabránění ukamenování ženy v Jeruzalémě a po poslední večeři. Dokonce se spolčí s Jidášem. Jejich úplně poslední setkání je před Ježíšovým ukřižováním.²³⁹ Po celou dobu mu Ahasver vyčítá, že přidává jen další hříchy, který bude ležet na bedru lidí tím, že se obětuje, a že není skutečným Synem člověka, protože je Synem Boha.²⁴⁰

Ke konci Ahasver se zadostiučiněním sleduje, jak Ježíš nese svůj kříž na Golgotu. Nenechá ho odpočinout u sebe v domě a má radost, když odchází. Tvrdí, že je to „země lidí“ a on tu nemá co dělat. Slíbí Ježíši, že si na něj počká, jestli se vrátí.²⁴¹ Jeho tělo překonává prostor a čas a bloudí - tento stav je křesťany vykládán jako výsledek prokletí Ježíšem, což by odpovídalo mýtu o Ahasverovi, bludném Židovi.²⁴²

Ahasver se tedy setkává s mnoha historickými, legendárními i smyšlenými postavami. Všechny ho navádí určitým směrem při jeho hledání a jsou spjaté s otázkami víry, seznamováním s novým náboženstvím a tvořením nového.

Důležité postavy již byly zmíněny v popisu průběhu iniciace (viz výše) - falešný prorok Thedos, Sara, Ahasverův otec a další kněží a učitelé, které potkává v průběhu putování - starý kněz chrámu Isis, který má onu zlou předtuchu, Muwatalliš, zoroastričtí nejvyšší kněží - dále pak Himerius, babylonská dívka, postarší Říman, který mu nabídne, ať jde „hledat bohy do Říma“ (filozofii), a starý slepec, který mu sdělí, že se zabýval sluncem tak dlouho, až oslepl, a nyní může tvrdit, že není, protože ho nevidí. Tím ho varuje před zbytečnou posedlostí uchopit všechno vědění a před spoléháním pouze na rozum.²⁴³

Několikrát je postaven proti Ježíši, odkazovaném jako syn Jehovův nebo falešný Syn člověka. Mimo několik zmínek v textu, které ukazují jejich odlišné směřování (zatímco Ježíšovu narození předcházelo pozitivní znamení na obloze, Ahasverovo neblahé; zatímco Ahasver žil v pohodlí, Ježíš žil v chudobě; zatímco Ahasver pozoroval bídu, neštěstí a utrpení lidí v doprovodu Thedose, Ježíš diskutoval o světě s kněžími apod.), se dokonce osobně setkají. Zajímavá je i úloha Melichara a Jidáše.

²³⁹ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 229-256.

²⁴⁰ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 252-256.

²⁴¹ Toto bloudění, než se Ježíš vrátí, je tedy popisováno nikoli jako prokletí, ale jako Ahasverovo svobodné rozhodnutí. I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 254.

²⁴² I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 254-256.

²⁴³ I, Mun-jöl: *Saramüi adül*, str. 202-210.

5.4 Vrstvy textu

Jak již bylo několikrát poznamenáno, v textu se prolínají tři různé příběhy. Samotná dějová linie, pátrání detektiva, neukrývá žádné hluboké myšlenky. Čistě jen jako detektivní příběh je nejbližší tomu, co dnešní Korea čte a označuje jako moderní literaturu, a co je nepřiliš podobné I Mun-jölově stylu. Jednoduché uchopit, nepřiliš těžké číst. Toto je však jen malý výsek celého díla. Samotný život Min Jo-söpa, zahalený tajemstvím, a Ahasverovo mystické pátrání je plné otázek, nad kterými stojí za to přemýšlet. Otevírá téma hledání víry, ideologie a fanatismu.

Dílo, pokud ho pojmem široce, pojednává mimo jiné o tématu smyslu existence, toho, co po nás po smrti zůstane a jak se lidské názory na stejného člověka liší (např. při vyslechnutí jednotlivých výpovědí). Další výrazný prvek díla je lidská víra a náboženství. Náboženství, které člověku pomůže, pozvedne ho, pohltí ho anebo ho zničí.

I Mun-jöl ohromí širokými znalostmi nejen křesťanství, ale i polyteistických náboženských směrů. Vypíchne slabiny i silné stránky, najde souvislosti i odlišnosti. Položí otázky a nechá nás přemýšlet. Někdy si odpoví, ale nepokládá to jako naprostou a nepopíratelnou pravdu. Někdy svou odpověď ještě přehodnotí. Nekritizuje křesťany ani jiné věřící, ale kritizuje přehnané spoléhání se na víru a odpoutání se od reality. Ale nechce ani svět, kde všichni spoléhají na rozum. Varuje před ideologiemi a jejich neskutečnou silou, pokud se dostane do špatných rukou.

Syn člověka je univerzální, přestože historicky ukotvený. Jako jedno z mála I Mun-jölových děl nekomentuje aktuální sociální situaci, třeba jen skrytě. Může nás však ve spojitosti s moderní dobou upozorňovat na nebezpečí ideologií, a přílišnou potřebu člověka generalizovat a soudit.

6 Závěr

Cílem této práce bylo představit spisovatele I Mun-jöla, jeho témata a podrobněji se věnovat třem z jeho románů a jejich styčným plochám ve sledovaných literárněvědných kategoriích.

I Mun-jölova topoi jsou zřejmá a zřetelná a vyplývají z typu románu, který autor tvoří. Protože I Mun-jöl vytváří smluvně daný historický román, odvíjí zápletku od nalezeného rukopisu, který cituje a podporuje dalšími traktáty a dobovými indiciemi. *Siin* vzniká na základě života a legend kolem osobnosti Kim Sakkata, *Hwangdžerül ühajö* je vystavený kolem prorocké knihy Čönggamnok, smyšlených Päkče sillok a několika dalších traktátů, a hlavní osou *Saramüi adül* je fiktivní rukopis Min Jo-söpa.

Autor si dopomáhá postavou vypravěče. Vypravěč není ústřední postavou a je od ní zřetelně distancován a s hlavní postavou se přímo neseťká. Bývá však protagonistovi spíše nakloněn. Jsou mezi nimi rozdíly v inteligenci i sociálním postavení. V případě *Saramüi adül* je vypravěčem detektiv s nižším vzděláním a v případě *Hwangdžerül ühajö* průměrný novinář z nevýznamného literárního časopisu.

Pokud sledujeme tato tři díla podle období, kdy byla psána, lze si všimnout výrazných změn v úloze vypravěče i výše zmíněných citátů traktátové literatury. Ze složitého, poznámkami obtěžkaného textu s exotickým prostředím, jako je *Saramüi adül*, přes obtížné *Hwangdžerül ühajö*, k poměrně prostému *Siin* - zde již nepotřebuje vypravěče ani citáty smyšlených dokumentů.

Všechna tři zde analyzovaná díla spojuje mnoho témat, těmi nejvýraznějšími jsou ideologie a možnosti člověka v jejím rámci a nátlaku, téma hříchu a zločinu a jejich relativita; cesta člověka za vlastní identitou a její hledání. V případě protagonisty *Siin*, Kim Pjöng-jöna, jde o hledání možnosti obhajoby hříchu jeho děda a způsobu, jak se vymanit z dědičné viny, kterou mu společnost zapomenout nedovoluje. Císař z *Hwangdžerül ühajö* hledá cestu, jak se stát skutečným panovníkem, protože věří, že je k tomu předurčen. A poslední protagonista, Min Jo-söp hledá svou víru. Všem třem postavám je zároveň umožněno dosáhnout konce své cesty a získat, o co usilovali. Pouze v případě Min Jo-söpa je uvědomění spojené s tragickým koncem.

Hlavní postava I Mun-jölových děl je vždy pouze jedna. Tři hlavní postavy zde analyzovaných děl jsou výraznými charaktery, které přežívají na okraji společnosti. To pochází z autorovy vlastní rané zkušenosti outsidera. Stávají se oběťmi systému - ať již

ideologie či víry - který je utlačuje. Nátlaku nepodléhají, na základě víry, která tento systém odmítá, a jejich síly a také na rozdíl od postav, které se systémem koexistují, jsou ve výsledku úspěšnější. Nekladou otázky, žijí je. Dalším rysem I Mun-jölovy tvorby v souvislosti s charaktery jeho děl je také uskupování vedlejších postav do celků, které odkazují na jejich charakter. Příkladem jsou postavy vesnické a městské v *Hwangdžerül ühajö* či ty „zvnějšku“ a ty „zevnitř“ v *Saramüi adül*.

Klasické románové kategorie prostoru a času nemají v dílech I Mun-jöla svou běžnou úlohu a jsou pouze smluvní v rámci žánru. Prostor i čas se jeví zdánlivě důležitý, ale ve výsledku podstatný není. Čas se objevuje spíše ve smyslu přírodního cyklu a postava prochází obdobími klidu a putování.

Jako vedlejší cíl jsem si zadala zjistit, proč je I Mun-jöl tolik překládaný do cizích jazyků a proč v Korejcích nyní již nebudí tolik zájmu jako v 80. letech. Domnívám se, že zájem o jeho překlady plyne z jeho vypravěčského umu a jeho široká témata oslovují nebo zajímají západní čtenáře, přestože by mohla být trochu těžší na uchopení. V I Mun-jölových dílech se kombinují východní hodnoty a motivy, melancholie a nevyslovená touha po historii a minulosti i nedůvěra v budoucnost. Zároveň se snaží o pozitivní závěr, obhajobu humanity a víry v člověka. A stejně tak obhájí univerzalitu umění, což je jeho osobní přesvědčení.

Stále se snižující počet jeho čtenářů v Koreji podle mého názoru spočívá v tom, že témata, kterých se I Mun-jöl dotýká, už nejsou aktuální pro moderní korejskou společnost. Mimo to, jeho tvorba už dávno není kompatibilní s internetem ovládanou Korejskou republikou. Píše i Korejci nepříliš přijímanou satiru a jeho díla je těžké vyložit, vzhledem k náročnosti na intelekt a vzdělání. Nebojí se prosazovat vlastní názor a dávat najevo svou unikátní ideologii, odmítání extrémů a prosazování osobní svobody. Tahá kostlivce ze skříní, kde se mu líbí. Nemlčí, když se mu něco nelíbí a rozhodně se nehodlá přizpůsobovat. Kvůli tomu je terčem politických extremistů i duchovně nepříliš orientované veřejnosti. Navzdory tomu všemu už zůstane v paměti Korejců jako významný spisovatel 20. století a myslím, že je jeden z nejperspektivnějších spisovatelů, kteří by mohli reprezentovat korejskou literaturu v zahraničí.

7 Seznam použité literatury

a) prameny

I, Mun-jöl (2004). *Tu kjöbe norä* [Dvojí píseň]. Söul: Hollym.

I, Mun-jöl (2002). *Saramüi adül* [Syn člověka]. Söul: Minümsa.

I, Mun-jöl (2000). *Hwangdžerül ühajö 2* [Ať žije císař 2]. Söul: Korjövön.

I, Mun-jöl (2000). *Hwangdžerül ühajö 1* [Ať žije císař 1]. Söul: Korjövön.

I, Mun-jöl (1994). *Siin* [Básník]. Söul: Tosöčchulpchan tungdži.

I Mun-jöl. Dostupné na:

<http://ko.wikipedia.org/wiki/%EC%9D%B4%EB%AC%B8%EC%97%B4>

I Mun-jöl čungdanpchjönčönčip 5 [Sbírka povídek I Mun-jöla 5] (2001). Söul: Ačchim nara, s. 9-88.

Hwangdžerül ühajö. Dostupné na:

http://ko.wikipedia.org/wiki/%ED%99%A9%EC%A0%9C%EB%A5%BC_%EC%9C%84%ED%95%98

An, Nam-jön. *I Mun-jöre tähan ihäwa punsök* [Porozumění a analýza I Mun-jölových děl].

Söul: Kjönggi tähakkjo.

%EC%97%AC.

b) sekundární literatura

Yi, Mun-yol (2009). Přel. Fenkl, Heinz Insu. *An Anonymous Island*. In: Koreana, Winter 2009, s. 88-99.

Yi, Munnyöl (2005). Přel. Yi, So-jung. *One Lucky Day*. In: Acta Koreana, Vol. 8, NO. 2, s. 139-151.

Yi, Munnyöl (2004). Přel. Brother Anthony of Taizé and Chung, Chong-Wha. *Son of Man*.

Dostupné na: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/SonofMan.htm>

Yi, Mun-yol (2002). Přel. Suh, Ji-moon. *An Appointment with My Brother*. Seoul:

Jimoondang Publishing Company.

Yi, Mun-yol (1995). Přel. Brother Anthony of Taizé and Chung, Chong-Wha. *The Poet*.

London: The Harvill Press.

- Yi Munyol (2001). Přel. O'Rourke, Kevin. *Our Twisted Hero*. New York: Hyperion East.
- West, P., Suh, J. (2001). *Remembering the "Forgotten War". The Korean War through literature and art*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe.
- Watson, Jini Kim (2011). *Authoritarianism, Cosmopolitanism, Allegory*. In: *ariel: a review of international english literature*, Vol. 42 No. 1, str. 85-106.
- Todorov, Tzvetan (2000). Přel. Jiří Pelán, Libuše Valentová. *Poetika prózy*. Praha: Triáda.
- The Rainy Spell and Other Korean Stories* (1998). Přel., ed. Suh, Ji-moon. New York: M. E. Sharpe, Inc, s. 213-270.
- Park, Sungchang (2012). *Lithuanian Woman: Art and the Nomadic Life*. In: *_list*, Vol. 15, Spring 2012.
- Park, Sungchang (2011). *The Poet: Revisiting the Wanderer Poet, Kim Sat-gat*. In: *_list*, Vol. 11, s. 69. Dostupné na:
http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=4&Idx=638
- Paluch, V. Smith (2003). *Queen For More Than a Day*. In: *Daily News*, 17. duben 2003.
- Olsen, Leif (2005). *Hybrid Narratives: Contemporary Parodies of Hong Kiltong*. In: *Acta Koreana*, Vol. 8, No. 2, July 2005, str. 77-95.
- Obejas, Achy (2001). *Seoul Survivor*. [online]. Dostupné na:
<http://www.villagevoice.com/2001-07-03/books/seoul-survivor/1/>
- Noh, Hyun-gi (2011). *Lithuanian Woman* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné z:
https://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2011/12/152_100049.html
- Nestruck, J. Kelly (2004). *The Chosun One*. In: *National Post*, 10. srpen 2004.
- Montgomery, Charles (2012). *Review of Yi Mun-yol's "Our Twisted Hero"* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné z: <http://www.ktlit.com/korean-literature/review-of-yi-mun-yols-our-twisted-hero>
- Montgomery, Charles (2010). *"The Poet" by Yi Mun-yol* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: <http://www.ktlit.com/korean-literature/the-poet-by-yi-mun-yol>
- Modern Korean Short Stories 10: Early Spring, Mid-summer* (1983). Seoul: Si-sa-yong-o-sa, s. 156-175.
- Michaud, Jon (2011). *Yi Mun-yol and Korea's Division* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: <http://www.newyorker.com/online/blogs/backissues/2011/09/yi-mun-yol-and-koreas-divisions.html>
- Löwensteinová, Miriam (2007). *Slovník korejské literatury*. Praha: Libri, s. 103-104, 130-131, 156-159.

- Löwensteinová, Miriam (1998). *Dějiny moderní korejské literatury*. Praha: Karolinum, s. 94-95.
- Lod' pokladů: Antologie moderní korejské povídky* (2012). Přel. Kwak, Hye-mi, Zemánek, Marek. Praha: Nová vlna, s. 44-57.
- Leyshon, Cressida (2011). *This Week in Fiction: Yi Mun-yol* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: <http://www.newyorker.com/online/blogs/books/2011/09/this-week-in-fiction-yi-mun-yol-1.html>
- Lee, Sang-yong (2009). *Literary and Cinematic Imagination Rising from the Darkness (1970s - mid 1990s): Korean Cinema and Literature*. Dostupné na: http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=8&Idx=298
- Lee, Peter H (1990). *Modern Korean literature: an anthology*. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Jung, Hong-su (2009). *The Consummate Storyteller Yi Mun-yol*. In: *Koreana*, Winter 2009, s. 84-87.
- Lee, Mun-yol (1986). Přel. Sol, Sun-bong. *Hail to the Emperor!* Seoul: Si-sa-yong-o-sa, Inc.
- Lee, Mun-yeol (1991). *The Old Hatter*. In: *Korean Literature Today*, Vol. 4, NO. 1. Dostupné na: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/klt/99spring/yimunyol.htm#The Old Hatter>
- Lee, Hyo-won (2011). *[Portrait] Yi Mun-yol: stranger than fiction* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2011/11/135_98492.html
- Lee, Claire (2011). *Author Yi Mun-yol's novella featured in The New Yorker* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné z: <http://view.koreaherald.com/kh/view.php?ud=20110905000819&cpv=0>
- Kwon, Seong-woo (2011). *Rediscovering Korea's Literary Giant: Novelist Yi Mun-yol*. In: *_list*, Vol. 14, s. 27-29. Dostupné na: http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=9&Idx=795
- Kwon, Mee-yoo (2011). *Yun takes musical 'Hero' to New York* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2012/06/145_92515.html
- Korean Writers. The Novelists* (2005). Seoul: Minumsa.
- Kim, Byong-ik (1996). *Modern Korean Literature: Its Past, Present, and Future*. In: *Koreana*, summer 1996.

- Kang, Yu-jung (2010). *Immortality: Remembering a Revolutionary*. In: *_list*, Vol.8, Summer 2010. [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné z:
http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=5&Idx=447
- Jung, Yeo-ul (2008). *The Testimony of History and the Healing of Wounds* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na:
http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=8&Idx=68
- Jung, Joo-yang (2007). *Korean Writer Yi Mun-yol Lectures in US High School* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na:
http://www.koreatimes.co.kr/www/news/special/2009/07/139_3803.html
- Journey to Mujin: Anthology of Korean Short Fictions* (1988). Seoul: The Korean Culture & Arts Foundation, s. 137-188.
- Chung, Ah-young (2011). *Can literature be next hallyu hit?* [online]. [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2011/09/142_94556.html
- Choi, Hye-in (2008). *Korean Books Make Headway Abroad* [cit. 2012-09-08]. Dostupné na: http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=2&Idx=58
- Han, Minhwa (2010). *Spotlight on Martyr Ahn Jung-geun*. *_list: Books from Korea*. 2010, Vol. 8, Summer, s. 13. Dostupné na:
http://www.list.or.kr/articles/article_view.htm?Div1=1&Idx=428
- Finch, Michael, Dygulska, Kinga (2003). *In Pursuit of True Freedom*. In: *Acta Koreana*, Vol. 6, NO. 1, s. 115-221.
- Fingerland, Jan (2005). *Ahasver - věčně na cestách*. In: *Teologie & společnost*, č. 3, rok 2005. Dostupné na: <http://www.cdk.cz/ts/clanky/92/ahasver-vecne-na-cestach/Ahasuerus>. Dostupné na: <https://en.wikipedia.org/wiki/Ahasuerus>

9 Příloha: ukázkový literární překlad

...

Následující den mě mladší bratr navštívil mnohem dříve, než jsem očekával. Nebylo to tak, že bychom měli daný přesný čas, ale předpokládal jsem, že přijde až tak kolem desáté ráno. Přestože jsem vstal už v sedm, jen tak jsem se poflakoval a dokončil ranní hygienu sotva v osm. Právě, když jsem se chystal sejít na snídani, navštívil můj hotelový pokoj pan Kim Han-džo, doprovázející mého bratra.

Jak už jsem řekl, z různých důvodů jsem se bál okamžiku, kdy svého mladšího bratra potkám poprvé. Byl to mladší bratr, kterého jsem neviděl za svých padesát let ani jednou. Navíc se dala očekávat přirozená rivalita mezi bratry různých matek a nedalo se lehce odhadnout, jestli s ním mohu mluvit rovnou s nižší zdvořilostí. Ale ve chvíli, kdy jsem viděl svého třesoucího se mladšího bratra, uvědomil jsem si, že jsem se strachoval zbytečně. Velmi povědomá tvář... stín otce, který zůstával v mé hlavě jasný za pomoci několika starých fotografií, přestože mi už téměř zmizel ze vzpomínek, a také obličej podobný mému mladšímu bratrovi, který se narodil po útěku otce na sever a nedožil se bohužel ani padesátky. A stavba těla charakteristická pro naši rodinu, lehce prohnutá páteř, úzká záda, jako má můj nejstarší syn. Jediné, co mi nebylo povědomé, byl jeho oblek, který vypadal jako ze sedmdesátých let.

Do té doby upjatý mladší bratr vypadal stejně překvapeně, když se naše oči setkaly. Nepochybně i on zažíval něco jako já.

„Tvůj bratr je o deset let starší, proto by ses mu měl uklonit a také se podle toho chovat,“ řekl pan Kim bratrovi, který se ještě ani neposadil. Tím mi víceméně pomohl a usnadnil první slova. Opětoval jsem bratrovu úklonu poloviční úklonou a došel jsem k rozhodnutí, že už není třeba váhat, jestli mám mluvit s nižší zdvořilostí nebo ne.

„Jak se píše tvoje jméno?“

Ptal jsem se na čínské znaky, kterými je zapisoval. Už od chvíle, kdy jsem uslyšel jeho jméno poprvé, jsem odhadoval, že následuje rodinnou tradici. Přesto jsem nečekal, že bude otec udržovat pozůstatky feudální tradice naší rodiny, a rozhodl jsem se, že se zeptám, pokud budu mít příležitost ho potkat. Byla to první otázka našeho rozhovoru, i když jsem to tak neplánoval. Bratr si ale nejspíš myslel, že se ptám na to, jak se jmenuje.

„Jsem Hjök. Ri Hjök.“

„Neptám se na tvé jméno, ale na znaky v něm. A také je snad přirozené, že nebudeš říkat příjmení vlastnímu bratrovi. Když říkáš hjök, myslíš tím znak hjök pro červenou barvu? Ten s radikálem ohně a dvěma znaky pro čök?“

„Ano.“

„Mají i sourozenci jednoslabičná jména?“

„Ne. Starší sestra a nejmladší bratr mají jména dvouslabičná.“

„Tak tam tedy mají znak pro hůi nebo söp ...“

„Je to tak. Jmenují se Mun-hůi a Mu-söp.“

V tu chvíli mi přeběhl mráz po zádech. Komunista, který opustil svou mladou manželku a tři děti v hořícím pekle, nebyl s to ani po tom všem opustit rodinnou tradici.

„Používají na severu všichni genealogické značky?“

Bratr se na mě zadíval, jako by mu bylo divné, že se stále ptám jen na jména. Nevědomky jsem na něj tupě začal zírat také. Naštěstí zasáhl pan Kim:

„Myslí tím společné slabiky ve jménech sourozenců. Dříve se to používalo i na severu, ale zdá se, že se to už nepoužívá.“

„Takové slabiky nikdo nepoužívá. Ani my je nemáme,“ odpověděl bratr, když konečně pochopil, na co se ptám.

Potlačil jsem dusivý pocit, který postupně nabýval v mé hrudi, a začal jsem dlouze vysvětlovat naši rodinnou tradici.

„Genealogické značky nejsou jen o společných slabikách ve jménech sourozenců. Obvykle následují pět prvků a jejich pořadí je trochu jiné u každého rodu. Pořadí v našem rodě je země, kov, voda, dřevo a oheň a podle toho se v každé generaci přidávají do jmen slabiky tomu odpovídající, jako jsou například kju, hjön, ho, pjöng, söp nebo hůi, ale stává se, že se nepoužijí. Například, naše reprezentativní slabiky pro generaci ohně jsou söp a hůi, ale pokud je jméno pouze jednoslabičné, stačí, když má čínský znak jména radikál oheň nebo čtyři tečky vespod. A proto máš ty i tvoji sourozenci ve jménech slabiky, které zcela odpovídají tradici. Nevím, jestli je to tak, ale pokud otec vybíral jména tvým dětem, mají ve svých jménech slabiku kju; pokud mají jednoslabičné jméno, je tam znak pro zemi.“

Zatímco jsem takhle vyprávěl, zahlédl jsem nevěřící výraz pana Kima a hned se rozhodl změnit téma.

„Nějak jsem zapomněl, na co jsem se měl zeptat nejdříve. Na co zemřel otec?“

„Na rakovinu tlustého střeva. Zemřel v lidové nemocnici v Kimčchäku.“

V té chvíli oči mého mladšího bratra zrudly a začaly slzet. Mně se též, poprvé od chvíle, co jsem uslyšel o jeho smrti, stáhlo hrdlo.

„A příznaky, ehm... odešel pokojně?“

„V nemocnici máme známého doktora, strýce Kjöng-hoa. Je z rodiny, která také odešla na sever, tak se o něj postaral. Byl několik dní v kómatu, ale alespoň netrpěl tolik jako jiní.“

Bratr odpovídal se sevřeným hrdlem, zřejmě neměl daleko k pláči. Ale já jsem ten smutek, přestože mě šimralo v nose a oči mi zvlhly, nemohl nazvat opravdovým. Bylo překvapivé, že bratr po pouhých několika slovech o otci neměl daleko k pláči, přestože už uběhl skoro rok od doby, kdy zemřel, a mně to mohlo být jedině líto, protože jsme oba byli jeho synové. Dokonce jsem v koutku duše spekoval nad věcí, která ani trochu nesouvisela se smrtí či odloučením od otce, a to nad tím, že jestli ten někdo, co o něm mluvil jako o Kjöng-hoovi, byl ten, který za japonské okupace vystudoval vyšší odbornou obchodní školu a pracoval v bance. A jak je možné, že se z něj stal doktor.

„Tak to bylo štěstí. A jaké je přesné datum úmrtí? Jsem nejstarší syn, musím to vědět kvůli obřadům.“

„Myslí tím výročí vašeho otce,“ vmísil se do rozhovoru znovu pan Kim jako úplný tlumočník, Bratr, který tomu sotva rozuměl, odpověděl:

„21. srpna a 18. března.“

Bylo divné, že by šlo o dva dny, ale tentokrát jsem tomu díky odhadu porozuměl. Otcovy narozeniny připadaly na 18. března a zdá se, že na severu uctívají památku zemřelého i o jeho narozeninách. Podobné nedorozumění nastalo, jakmile jsme se začali bavit o obřadech za zemřelého. Věci jako obřadní výklenek, obřadní stůl, konec období truchlení za příbuzného bratrovi nic neříkaly a zřejmě oproti našemu povědomí konfuciánských obřadů byly na severu obřady podobné uctění památky zemřelého podle křesťanské tradice. Proto jsem na konci rozhovoru o obřadu poprvé pocítil ze strany bratra silnou odmítavost.

„Takže pokud nemáte ani obřadní výklenek ani obřadní stůl, myslím, že bude v pořádku, když si obřady vezmu na starost. Budeme to muset udělat tak, že obřady provedu každý první každý patnáctý den v měsíci.“

Jak jsem to dořekl, v bratrových očích se zablesklo. Byl to pohled, ve kterém se objevilo nepřátelství.

„Takže vy nám hodláte obřady vzít?“

Hlas měl velmi odmítavý.

„To není tak, že bych vám je chtěl ukrást. Je to tak, že váš obřad je spíše vzpomínka na zemřelého u prostřeného stolu a jeho fotky. Já bych provedl obřad podle správného způsobu. Nemysli si, že naše rodina není nedůležitá. Náš rod je slavný rod z Jöngnamu a já jsem dvanáctý nejstarší obětující syn v rodině. Jsem dědic hlavní rodinné linie. Říkáš mi, že mám vynechat vlastního otce, když provádím obřady jedenácti předkům před ním? I kdybych to tak chtěl udělat, rodina by mě nenechala.“

A začal jsem se vychloubat tituly, kterých posmrtně dosáhli někteří naši předci, nebo je získali, když pracovali třeba jako soudce v Andongu nebo jako prefekt v Ťirjöngu. Pak jsem se podíval na pana Kima. Tentokrát bylo vysvětlení i pro něj těžké, přestože to dosud zvládal. Snažil se mu vysvětlit alespoň to, že v jangbanských rodinách se na obřady klade velký důraz a že je vždy provádí nejstarší syn. Přesto byl v bratrových očích stále vidět silný odpor. Neměl jsem na to slova, ale na druhou stranu jsem byl zvědavý, jaký je důvod toho nepřátelství.

„Slyšel jsem, že na severu nevěříte v duchy nebo duše.“

„A tomu věříte, starší bratře? Já se zase doslechl, že vy na jihu nevěříte v takové věci, jak jste se amerikanizovali.“

Mladší bratr poprvé použil označení pro staršího bratra a já byl tak překvapený, že mi to vyrazilo dech. Cítil jsem naléhavou potřebu nějak ukonejšit jeho tvrdohlavost.

„To se liší podle lidí. Třeba já věřím. Ale ne pověřivě, беру to z hlediska vědy. Určitě znáš přírodní zákony o zachování masy, rychlosti a energie. Duše sídlí v těle a společně tvoří celek, pokud se tento celek pohybuje, tvoří energii. Pokud tedy substance, která tvoří tělo, pouze změní formu a nezmizí, jak by mohla zmizet duše? Problém je pouze to, jestli si naše duše uchovávají vzpomínky a identitu. Ale nemyslím si, že na tom nějak záleží. Jak hlásá mnoho náboženství, duše si uchovávají identitu, a pokud je tomu tak, jaký duch na nás bude dohlížet starostlivěji než duše našich předků? Pokud by to tak nebylo a duše by prošla procesem rozkladu a slučování jako tělo, není nic špatného na tom, uctít svého předka, se kterým máme něco společného. A proto nejde o obyčejné vzpomínání na zemřelého, ale o obřad uctění předka.“

Neuvědomoval jsem si, jak absurdně musel jsem znít můj výklad, když jsem vysvětloval svůj běžný pohled na uctívání duší předků. Výraz mého bratra, který do určité míry pochopil má slova, lehce povolil. Úplně porozumět mi ale nemohl. To mě bezdůvodně zarmoutilo a tentokrát jsem se zeptal přímo:

„Co se ti ještě nelíbí? Vypadá to, že nejsi spokojený s tím, že budu provádět obřady.“

V tu chvíli můj mladší bratr bez okolků odpověděl.

„Vy jste se tu zničehonic zjevil a chováte se, jako byste právě vy byl jeho jediný pravý syn...“

Z bratra jsem cítil nepřátelství, pramenící z rozlišování mezi syny z prvního a druhého manželství, které vyvolalo i jeho odmítavý postoj. Ale jeho upřímnost mě víceméně přesvědčila o tom, že to nemyslí špatně. Naopak mně moje postavení nejstaršího syna z prvního manželství poskytl možnost převahy nad přehnaně citlivým bratrem.

Raději jsem otevřel téma nového rodokmenu naší rodiny a dodal jsem, že tam dám zapsat nejen pět dětí z otceva druhého manželství, ale i jejich matku. Důvodem této velkorysosti byl právě pocit převahy. Bratr sice nevěděl, o čem je řeč, ale neprojevil ani nesouhlas. S chladným výrazem vypisoval vše, co jsem po něm chtěl, do mého diáře.

Ted' bylo na mně, abych byl překvapený, když jsem spatřil bratrův rukopis. Kang Mjŏng-sun, původem z Čindžu, narozená 2. 6. 1936, Mun-hŭi, žena, narozena 17. 8. 1955 ... Jak jsem to tak četl, začal jsem objevovat historii otceva druhého manželství.

Pokud se jejich první dítě, Mun-hŭi, narodilo až v roce 1955, musel se podruhé oženit někdy v roce 1954. Je velmi pravděpodobné, že ve věku čtyřiaadvaceti let to pro Kang Mjŏng-sun bylo první manželství. Otec, který utekl v pětatřiceti letech, strávil čtyři roky života sám a znovu se oženil až ve čtyřiceti. Tím projevil alespoň tu nejnnutnější úctu manželce, kterou nechal na jihu. Vzhledem k postoji vůči sexu v Korejské lidové demokratické republice byla v té době zřejmě panna a v tom případě nezáleží na jejím vzdělání ani sociálním postavení, protože není důvod ji odmítnout jako jeho legitimní ženu. Navíc čas, který s ním jeho druhá žena strávila až do jeho smrti, byl čtyřicet let. To bylo třikrát víc, než strávil s jeho matkou.

Je možné tvrdit, že jeho druhé manželství bylo podvodné a nemorální jen proto, že bylo tak plodné? Může někdo urážet jeho druhou manželku a jejich pět dětí? A co když těch dvanáct let, které prožil s rodinou na jihu, pro něj bylo jen krátké a bolestné období a ty tři děti znamenaly pro jeho novou rodinu na severu jen nesmazatelné jizvy?

„Nemáš u sebe nějakou rodinnou fotku? Jsem zvědavý, jak všichni vypadáte, tvoji sourozenci i matka,“ vyklouzlo mi mimovolně z úst, když jsem od bratra přebíral diář. Bratr na okamžik zaváhal a nakonec z peněženky vytáhl fotku. Zřejmě ji fotil, protože na ní nebyl, ale jinak na ní stálo šest postav na písčité pláži u moře a široce se smáli. Museli ji pořídit v otcově pokročilém věku. Kromě nejstarší sestry vypadaly všechny děti mladě.

Nečekaně jsem si vybavil svou práci strhanou matku a těžké dospívání sourozenců a pocítil jsem závist. Proto jsem fotku studoval podrobně. Všechny otcovy děti měly

povědomé tváře, jen jejich matka mi nebyla blízká. Široký nos na tmavém obličejí a robustní stavba těla... přišla mi jako žena, která mi neseseděla k intelektuálně založenému otci, kterého jsem si pamatoval. To ve mně vyvolalo otázku, kterou jsem ani neměl v úmyslu položit.

„Víš, jak se vaši seznámili?“

Bratr se na mě z nějakého neznámého důvodu prázdně podíval a suše odpověděl.

„Moje matka chodila na Vysokou zemědělskou školu ve Wönsanu, když tam otec vyučoval. Bylo to někdy potom, co se vrátila na sever jako bojovnice lidové armády. Znovu se potkali na poli v Mundöku a pak se vzali.“

„Pole v Mundöku? Co tam otec dělal?“

„V roce 1954 ho tam poslala strana dohlížet na zavlažovací práce. A já jsem se v Mundöku narodil.“

„Vysokoškolský profesor na stavbě? Absolvent vysoké ekonomické školy a zemědělství? Víš, proč tam byl?“

Ale pak jsem si to uvědomil - povedlo se mi zaplnit díry v otcově kariéře po útěku na sever. V roce 1954 byla čistka příslušníků jižní frakce strany. Otec, tehdy profesor na Vysoké zemědělské škole ve Wönsanu, byl bezpochyby odsunut na zavlažovací práce. To byla příčina neshod mezi výpovědí příbuzného, který pronikl na jih těsně po příměří a kterého zavřeli za špionáž, a zprávou příbuzného, který utekl na jih v šedesátých letech a sám se přihlásil jihokorejské vládě. První z nich tvrdil, že otec učí na vysoké škole a druhý si stál za tím, že je inženýrem na nějaké vzdálené stavbě. Bratr o tom, jak se zdálo, nic nevěděl.

„Jak proč? Byl to příkaz strany...“

„V dopise, který mi přišel v osmdesátých letech píše, že je členem akademie věd ministerstva zemědělství. Je to pravda?“

„Byl členem až do své smrti.“

„Tak proč jste žili v Čchöngdžinu?“

„V Čchöngdžinu žijeme od doby, co jsem chodil na vyšší střední. Žili jsme v Mundöku, dokud otec pracoval jako hlavní inženýr zavlažovacího projektu. Pak jsme žili tři roky v Pchjöngjangu, když se rekvifikoval na Vysoké politicko-ekonomické škole v Songdo. Potom jsme se přestěhovali do Čchöngdžinu.“

Po podrobnějším vyptávání se mi začaly objevovat obrisy otcova života po jeho odchodu na sever, ale znovu jsem změnil téma. Nechtěl jsem totiž bratra provokovat. Ale snaha uvolnit rozhovor nebyl dobrý nápad.

„A jak se všichni máte?“

Zeptal jsem se, abych ukázal, že se o ně zajímám. Bratrův pohled potemněl. Jako by otázku celou dobu čekal.

„O čem to mluvíte? Chcete slyšet, že nemáme ani na kukuřičnou kaši a že hladovíme?“

„Proč by to tak mělo být? Tak jako tak, až se jednou sjednotíme, budeme mít jen sebe navzájem, tak se starám. Tak jak se máte?“

„Nejstarší sestra si vzala diplomata a teď žije v cizině. Mladší sestra se minulý rok vdala za vedoucího komise pro lehký průmysl. Mladší bratr je ředitel školy a nejmladší z rodiny letos nastoupil na Pchjôngjangskou školu cizích jazyků. A já... já teď pracuji v organizačním výboru v průmyslovém komplexu Kimčchäk. Jestli to tak vidíte i vy, nevím, ale máme se celkem dobře.“

„Přesně jak psal otec - stát vám dal víc, než jste mu dali vy. To mám radost. Ne že bych věřil všemu, co se říká, ale měl jsem trochu starost.“

Řekl jsem to sarkasticky, protože mě můj mladší bratr svým provokativním tónem znovu vyprovokoval.

„Mysleli jsme si, že vy máte na jihu spoustu těžkostí, tak jsme byli překvapeni, když nás o vás informovalo ministerstvo národní bezpečnosti. Otec nám řekl, že jste klidně mohli být zavražděni. Zajímalo by mě, co ty americké patolízaly vedlo k takové štědrosti.“

Znělo to, jako by se ptal, co jsme udělali, že nás ti „američtí patolízalové“ ušetřili. Abych řekl pravdu, nikdy jsem neměl chuť obhajovat režim, ve kterém jsem žil. Ale jakmile mi bratr položil tuhle otázku, stal jsem se ukázkovým reprezentantem jednání severu a jihu a měl jsem nečekanou chuť si změřit síly.

„Opravdu jsme nebyli daleko od smrti. Hodně jsme se báli. Do dvaceti jsem měl často hlad a taky mě hodně šikanovali. Doteď mi zůstal zlozvyk se přejídat, ten nejspíš vznikl jako důsledek hladovění. Nevěděl jsem, kdy budu mít další jídlo, tak jsem se pokaždé nacpal k prasknutí. A taky mě sledovali. Když jsem byl na vysoké, měl jsem přiděleného detektiva. A protože mě tak jednou do měsíce vyšetřoval, bylo těžké udržet si práci soukromého učitele. Trpěl jsem tím ještě dalších dvacet let, až do doby, než jsem se stal stálým přednášejícím na univerzitě. Všechno skončilo až v roce 1982, kdy vojenský režim vydal speciální vyhlášku. Ani teď si nežiju nijak extra. Byt velikosti slepičí klece jsem vyměnil za byt sotva 38 pchjôngů veliký a nedávno i svoje křehké auto za středně velké domácí výroby. Na těchhle deset dní tady mi padla půlka výplaty. Boháči si žijí ve svých přepychových palácích a jezdí velikými zahraničními auty. Někteří prý dokonce

vyrážejí za golfem na Havaj nebo do Austrálie. Já se musel nesmírně snažit, abych se dostal alespoň sem. Jako vysokoškolák jsem se nemohl účastnit žádné demonstrace. Měl jsem nálepku konzervativce celá osmdesátá léta, když se všichni intelektuálové rvali za nacionalisty nebo pokrokové.“

Od začátku jsem byl krutě upřímný jen z čiré zloby. Bylo to dvojsmyslné; asi jako když se boháč chlubí svým majetkem tak, že říká, že je chudý, stejně tak jeho uklízečka, sluha a soukromý řidič. Ale jak jsem si v duchu vybavoval zoufalství a ponížení, které otec naší rodině způsobil odchodem na sever, hlas se mi začal třást. Nejenže se mi původní záměr nepodařilo uskutečnit, ale vysloužil jsem si ještě bratrovu lítost.

„Opravdu jste si vytrpěl své. Jako malý jsem několikrát viděl otce tajně plakat a teď znám důvod.“

Slyšel jsem bratrovu reakci a trochu jsem se zastyděl. Ale pokračoval jsem dál.

„Nedávno se mi podařilo koupit kousek půdy v otcově domovině, není to tedy srovnatelné s majetkem, který jsme měli předtím, ale... u Východního moře jsem si na pozemku 300 pchjōngŭ postavil letní domek, i když by bylo přesnější tomu říkat chatrč.“

„Slyšel jsem, že jihokorejští plutokrati vlastní obrovské pozemky na dobrém místě, staví si tam vily a mají tam mladé milenky.“

Když to bratr řekl, musel jsem se vzdát. Moje taktika nebude na naivního bratra fungovat. I Kim Han-džo pochopil, že se děje něco podivného, a vmísil se do rozhovoru.

„Ale já jsem od profesora Liou slyšel, že máte slušný majetek. Pokud se přepočítá na americké dolary, už přesáhl milion. A také, že na jihu mají profesoři mnohem lepší postavení než na severu.“

Zmínka o milionu dolarů bratra šokovala. Jeho soucitný výraz nahradil nepokrytý zmatek. A bylo to tu zas. Obličej mu zrudl jako poníženému a procedil skrz zuby:

„Vy jste se celou dobu vychloubal svým bohatstvím?“

„Jak to myslíte? Jen jsem vyprávěl, jak žiju. A jak řekl pan Kim, můj majetek není na jihu nic pozoruhodného,“ spěšně jsem se obhajoval, ale zrudl jsem. Rychle jsem vytáhl alkohol a ovoce, které jsem přinesl s sebou. Než jsem opustil Sōul, zastavil jsem se v otcově rodném městě. Koupil jsem láhev sodžu vyrobeného v Andongu, ořechy a sušené kaki, které pocházely z tamní sklizně. Chtěl jsem je nabídnout bratrovi jako obětiny pro otce, také však pro uvolnění atmosféry a naše sblížení. Plánoval jsem je použít jako magický předmět, kdyby se náš rozhovor nevyvíjel dobře. Teď jsem je vytáhl. Snažil jsem se tvářit klidně, když jsem přistoupil k batohu, abych vytáhl nejdříve sodžu z Andongu v porcelánové nádobě.

„To je sodžu z Andongu. Přinesl jsem ti je, abys měl obětiny otci.“

Zdůraznil jsem slova „z Andongu“, zatímco jsem mu láhev podával. Bratrova reakce nenaplnila mé očekávání. Nuceně podávanou láhev přijal a rozmrzele zamumlal:

„I na severu máme dobrý alkohol. Nemusel jste to tahat z takové dálky...“

Podíval na ovoce, které jsem vytáhl pak, a skoro se urazil.

„Ořechy a kaki nejsou drahé. Proč jste je vozil? Slyšel jste, že na severu nemáme co nabídnout jako oběť předkům?“

Jeho reakce mi poskytla dobrou příležitost, abych mu mohl domluvit.

„Tehle alkohol se vyrábí z vody, která teče na místě, kde se otec narodil a vyrůstal. Původně jsem chtěl přivést makkoli, ale to se snadno zkazí, tak jsem se rozhodl pro sodžu. Alkohol na severu může být dobrý, ale žádný nepotěší otcovu duši jako tehle. Stejně tak kaki a ořechy. Ořechy jsou nasbírané v zadní uličce města a kaki pochází z pohřebních pahorků poblíž bývalé tržnice. Kaki sušil vítr z místních hor. Všechno pochází z oblasti, kde otec strávil dětství. V mládí to tam často navštěvoval, ale potom, co odešel na sever, už nemohl. Jak se mu asi stýskalo, když do smrti, celých čtyřicet let nespatriil svůj domov...“

Nemohl jsem pokračovat, hrdlo se mi zadrhlo. Bratr mlčky a uctivě naslouchal.

„Pokud nemáte pohřební výklenek, obětuj mu to před hrobem. To, že to neudělám sám, je projev neúcty vůči otci...“

„Rozumím, bratře.“

Bratr mi odpověděl bez sebemenší stopy po předchozím nepřátelství a já jsem cítil, že jsme se konečně stali bratry.

...

Ale... bratr mě navštívil znovu. Snědl jsem pozdní večeři se svou skupinou, která se právě vrátila z výletu na Paktusan, a hned poté se vrátil k sobě na pokoj. Hodinu nato jsem ve sprše smýval únavu z výletu předchozího dne, která ve mě stále zůstávala, a také alkohol, vypitý během dne, když někdo zabušil na dveře. Rychle jsem se osušil. U dveří na mě čekal přio opilý mladší bratr.

„Bratře, to jsem já. Chtěl bych vám říct něco, co jsem doteď nemohl...“

Zavedl jsem potácejícího se bratra k sobě do pokoje a zavřel jsem okno, které jsem před chvílí otevřel, aby se pokoj trochu vyvětral. Raději jsem zkontroloval, jestli jsou dveře pořádně zavřené. Bratr mé myšlenky odhadl i ve své opilosti a zakřičel:

„Nedělejte si starosti. Všechno je v pořádku, i kdyby mě viděl agent národní bezpečnosti. Dáte mi skleničku, jestli tu něco máte?“

Usadil jsem bratra na židli a podíval se do ledničky. Na rozdíl od hotelu, ve kterém jsem bydlel před dvěma roky, byl tento slušně vybavený. Protože chtěl bratr něco silnějšího, vytáhl jsem lahvičku ostrého alkoholu a balení sušeného masa.

„Tak cos mi chtěl říct?“ zeptal jsem se klidně bratra, který do sebe lil alkohol, aniž by se obtěžoval s ledem.

„Spoustu věcí. Jak jsem tě nenáviděl, litoval...“, zamumlal, popotáhl a v té chvíli spustil lavinu slov, jako by je dosud nenacházel.

„Víte, bratře, co jsem si o vás myslel, než jsme se potkali osobně? Otec o vás sice začal mluvit až těsně před svou smrtí, ale já věděl celou dobu, že existujete. Často, když jsem cítil jeho laskavý pohled, jsem za ním viděl cosi divného. Jako by se sice díval na mě, ale viděl tam stát někoho jiného... jako malý jsem sice netušil, koho, ale dozvěděl jsem se to na střední škole. Byl jste to vy. Neustále mě s vámi porovnával. Cítil jsem to například, když jsem mu ukazoval test nebo vysvědčení, které jsem považoval za vynikající. Nuceně mě pochválil, ale na chvíli přitom zesmutněl. Měl prázdný pohled, jako by se díval na výsledek testu či vysvědčení někoho jiného. Že je něco divného jsem cítil ještě před střední školou...“

Vybavily se mi matné vzpomínky na školní výsledky z mládí. Když se otec skrýval a my jsme museli žít ve vesnici blízko Söulu, známky jsem toho roku měl ty nejlepší možné. Když jsem mu ukázal plný počet bodů z testu po desáté v kuse, otec otřel svou bradu pokrytou řídkými vousy o mou tvář, až jsem se rozkřičel. A ty domácí úkoly, které pokaždé zdobilo pět červených koleček... ale po tomhle roce jsem už nikdy nedosáhl tak skvělých výsledků. Jako nejstarší syn v rodině vdovy a tří dětí jsme žili těžce a navíc jsem každý obrok přestupoval, přičemž mezi přestupy byly často proluky i několika měsíců, a tak už se mi nikdy nepodařilo být mezi nejlepšími ve třídě.

„To není všechno. Bylo neobvyklé, jak těžce otec pracoval. Ještě předtím, než onemocněl, si nepamatuji, že bych ho viděl v posteli. Když jsem se jako malý probudil, býval v práci, a když jsem večer uléhal do postele, ještě si četl. Jako by snad vůbec nespál. Také jsem nikdy nepotkal člověka, který toho věděl tolik, co on. Nebylo, s čím by mi neporadil, než jsem vyšel vysokou školu - ať už to byla věda, matematika či historie. Díky jeho snažení jsme se nikdy neměli špatně, ale jak stárl a chřadl, začal jsem se ptát. Jak je možné, že stále žijeme takhle, když otec tak tvrdě dře? Proč se musel neustále zodpovídat členům strany, když byl tak vzdělaný, že si ho naše matka vybrala, přestože byl o tolik starší a mohla si vzít, koho chtěla, vzhledem k dobrému původu i vzdělání? Dozvěděl jsem se to brzy. Nemohli jsme nastoupit na politologii či diplomacii na Kim Il-söngově

univerzitě, v armádě jsme nemohli získat vyšší postavení a mohli si leda tak nechat zdát o tom, stát se členy strany nebo ministerstva pro národní bezpečnost, když nás nechtěli ani na ministerstvu sociálního zabezpečení. Ženich naší nejstarší sestry, ačkoli je chytrý, schopný a z dobré rodiny, je svatbou s ní znevýhodněný. A to všechno kvůli otcovu pokrevnímu poutu na jihu. Otec se celý život snažil překonat podezření strany, která nevěřila vzdělaným utečencům na sever, a tvrdě dřel. Nikdy se mu to ale nepodařilo smazat. Takže... ty a tvoje rodina na jihu jste pro nás nebyli lidé, ale znamenali jste pro nás neštěstí a prokletí.“

Zůstal jsem jako omráčený. Byla to podivná výměna rolí. Ten obraz mě samého, který můj bratr popisoval, byl přesně ten samý, který jsem měl ve spojitosti s otcem při svých ubohých a osamělých letech dospívání. Takže já jsem pro ně byl tím samým, co pro mě otec. Bylo to otcovo subjektivní rozhodnutí, ale já jsem bez možnosti výběru pykal za jeho útěk na sever. I když jsem věděl, že někteří lidé v průběhu historie nemají možnost výběru, bratrova slova mi vyrazila dech. Ale byl jsem schopný jeho hořkosti okamžitě porozumět.

„Víte, proč jsem se s vámi chtěl setkat? Upřímně, nebylo to proto, abych vyplnil otcovo poslední přání. Jeho poslední přání pouze podpořilo moji rivalitu vůči vám. Proč by vám chtěl otec dát to nejvyšší vyznamenání, které za svůj život dostal? Co pro něj tedy my, jeho rodina na severu, znamenáme...? Setkal jsem se s vámi, abych viděl, jaký jste. Byl jsem zvědavý, jak skutečně vypadá naše neštěstí a prokletí. Nemohl jsem to už vydržet. Abych byl zcela upřímný, bylo to pro mě jako setkat se se svým životním nepřítelem... ale hned jak jsem vás poprvé uviděl, už to nebylo jen kvůli tomu. Neumím to vysvětlit, ale hned jak jsem vás viděl, byl jste pro mě prostě můj starší bratr. Byl jste pro mě člověk, kterého jsem chtěl obejmout a plakat s ním, ne člověk, kterého bych chtěl nenávidět. A když jsme se trochu sblížili, styděl jsem se za své nepřátelství. Dokonce se zdálo, že jste mi chyběl celý můj dosavadní život. Ale co teď s tím. Víte, proč se všechno tohle stalo? Proč?“

Já taky nevím, mladší bratře. Také jsem cítil tu absurditu toho, že jsme si navzájem způsobili trápení, když jsem s tebou plakal u řeky Tumanggang. Vím jen to, že teď to období skončilo a můj náhled na život se změnil. Začínám tušit, že by nikdo neměl vinit někoho jiného za jakékoli události ve svém životě.

„Taky jsem vám lhal. Že pracuji v organizačním výboru v průmyslovém komplexu Kimčchäk? Ubohá lež. Je to jen místo, kde bych pracovat chtěl. Pouze tam jako inženýr třídím kameny. A mladší sestra, která si vzala vedoucího komise pro lehký průmysl? To je sice pravda, ale je to vdovec, starší než já a ještě má dvě děti z předchozího

manželství. Tak chytrá a skromná dívka... a nejmladší, který chodí na Pchjôngjangskou školu cizích jazyků, je velmi bystrý. Jeho snem bylo nastoupit na politologii na Kim Il-söngově univerzitě, ale nemohl. Také otec žil nejistý život mezi těžkou inženýrskou prací a nevýznamným výzkumem. Že jsme dostali víc, než jsme naší zemi dali? To je jen heslo. Neumíral klidně. Zpočátku se nám dařilo přes strýce Kjông-haa získat léky tišící bolest, ale v posledních dnech jsme už neměli kde je sehnat. Museli jsme se dívat, jak se ve svých posledních chvílích svíjí v bolestech.“

Mladší bratře, já už to dál slyšet nechci. To kvůli tobě, musíš přece v tom režimu ještě chvíli žít. Pokud bota nesedí na noze, můžeš nohu přizpůsobit botě. Nejlepší by bylo, kdyby bota perfektně seděla, ale ne každému se to poštěstí. V historii byly obchody s botami často vedeny falešnými ševci. Pokrokoví sice tento můj nihilistický náhled na historii kritizují, ale já ti radím. Radím ti z hloubi srdce jako někdo, kdo pochází ze stejné krve. Nevěř v definitivnost současnosti, nesnaž se uspěchat budoucnost. Nenech se zlákat k nedomyšlené revoluci. Čas přijde.

„Obalamutil jsem vás i ohledně své starší sestry. Zamilovali se s mužem do sebe ještě v průběhu studia na vysoké škole a vzali se, navzdory všem překážkám a těžkostem, ale její muž je kvůli tomu znevýhodněný. Sice vystudoval diplomacii na Kim Il-söngově univerzitě, ale ve svých čtyřiceti je sotva druhým tajemníkem odboru mezinárodních ekonomických vztahů. Kvůli práci je teď v Pekingu i se sestrou. Než jsem odjel, měli jsme rodinnou radu a shodli se na tom, že vám o tom neřeknu. Pokud byste se ji v Pekingu snažil vyhledat, asi by to mělo špatné následky pro ni i jejího manžela. Ale... Tady máte telefonní číslo. Pokud budete mít čas, až budete v Pekingu, zkuste se s ní sejt. Jak velkou škodu může způsobit setkání bratra se sestrou?“

Podal mi papírek s telefonním číslem a hned potom usnul. Naštěstí jsem měl pokoj pro dva, proto jsem vytáhl náhradní postel a bratra uložil. Když jsem mu svlékal svršky, všiml jsem si jeho nového obleku, který byl zřejmě nenošený, a pocítil jsem bezdůvodnou lítost.

Kvůli neodbytným myšlenkám jsem měl v noci problém usnout, ale nakonec jsem zabral. Vzbudil jsem se brzy ráno. Pozoroval jsem bratra, jak spí stočený v klubíčku. Deku, kterou jsem ho v noci pečlivě přikryl, skopal do strany. Potichu jsem vstal a znovu přes něj přikrývku přehodil. Když jsem se mu snažil narovnat polštář pod hlavou, všiml si toho a probudil se.

Včera byl opilý a mnoho toho namluvil, teď působil stydlivě. Překotně se začal oblékat, aby mohl odejít. Nesnažil jsem se ho zdržovat, protože si zřejmě myslel, že bude nejlepší odejít ještě před rozbřeskem, a místo toho jsem mu podal připravenou obálku.

„Tohle si vezmi. Je tam 2600 dolarů. Kdybys to náhodou potřeboval...“

Nemusel jsem si připravovat výmluvu k darování peněz. Bratr zaváhal a podíval se na mě. Chvíli to vypadalo, že chce něco říct, ale pak si to rozmyslel, natáhl ruce a zdvořile převzal obálku.

„Děkuji vám, bratře. Na shledanou.“

Bratr se mi hluboce uklonil jako student základní školy a odešel.

Z korejského originálu *I Mun-jöl čungdanpchjōnčōnčip 5*, vydaného v roce 2001, strany 34-48 a 78-84.